

ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
และการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

25 ต.ย. 2523

สำนักงานหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตูลุฉวรท ๓๑ พระเชเมง กรุบเพา ๒ โทร ๓๑21๒76 ๑๒16๑๑๑

ปริญญานพนธ์

ของ

รทันนา ยัญทิพย์

เสนอทอมหาวิททยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาามหาวนฉติท

กันยายน 2522

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิททยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
และการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บทคัดย่อ

ของ

รศ.ดร. รศ.ดร. ยัญทิพย์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2522

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล (อันได้แก่ พฤติกรรมในลักษณะแก้ปัญหา และพฤติกรรมในลักษณะบีบบังคับ) และเปรียบเทียบการปรับตัวของเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดู สถานที่อยู่ และเพศ แยกต่างหาก

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2522 ของโรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร และจังหวัด- นครสวรรค์ จำนวน 470 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้เครื่องมือซึ่งประกอบด้วย แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบทดสอบวัดพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และแบบทดสอบการปรับตัว

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ศาสตร์คือ Multiple correlation และ Z - test ผลปรากฏว่า การอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรทั้งสามพบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ไม่สัมพันธ์กับการปรับตัว และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา และลักษณะบีบบังคับ จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู สถานที่อยู่ และ เพศ พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง กับแบบยับยั้งการพึ่งตนเองมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา และลักษณะบีบบังคับ ไม่แตกต่างกัน เด็กในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าเด็กในจังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เด็กในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหาน้อยกว่าเด็กในจังหวัดนครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เด็กชายมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหามากกว่าเด็กหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเด็กหญิงมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าเด็กชายอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อเปรียบเทียบการปรับตัวของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ผลปรากฏว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง ปรับตัวดีกว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อใช้สถานที่อยู่ และเพศ เป็นเกณฑ์พบว่า ทั้งเด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดนครสวรรค์ มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับพบว่า ทั้งเด็กชาย และเด็กหญิงมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

THE RELATIONSHIPS AMONG CHILD'S REARING, INTERPERSONAL
REACTIONS AND ADJUSTMENT OF M.S.3 STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

RATANA YANTIP

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
September 1979

The purpose of this study was to investigate the relationships among child rearing, interpersonal reactions and adjustment. It was also designed to compare two traits of interpersonal reactions, namely, problem oriented and threat oriented, and to compare adjustment of students who were different in child rearing practices, domicile and sex.

The subjects were comprised 470 M.S. 3 students who were selected by the simple random sampling from the government secondary schools in Bangkok and those in Nakornsawan, in the academic year 1979. The instruments for collecting the data consisted of Child's Rearing Questionnaire, Interpersonal Reactions Test and Adjustment Test. The statistical procedures used for analysing the data were Multiple correlation and Z - test.

The results revealed that the relationships among child rearing, interpersonal reactions and adjustment were statistically significant at the .01 level. In considering to the intercorrelation of those three variables, it was revealed that the relationship between child rearing practices and adjustment was statistically significant at the .05 level. There was no statistically significant relationship between child rearing practices and interpersonal reactions. In addition, interpersonal reactions did not relate to adjustment. When comparing two forms of interpersonal reactions, problem oriented and threat oriented, classified by child rearing practices, it was shown that neither child rearing practices

in independence training nor in restriction of independence had differences in interpersonal reactions on problem oriented or threat oriented. According to domicile classification, students in Bangkok had more interpersonal reactions on threat oriented than those in Nakornsawan at the .05 level. Students in Bangkok had less interpersonal reactions on problem oriented than those in Nakornsawan at the .01 level. With regard to sex differences, boys showed more interpersonal reactions on problem oriented than girls at the .05 level. On the contrary, girls showed more interpersonal reactions on threat oriented than boys at the .01 level.

In investigating adjustment according to child rearing practices, domicile and sex differences, the study showed that child rearing practices in independence training had more adjustment significantly than the restriction of independence at the .01 level. The findings also indicated that there was no statistically significant difference in adjustment between students in Bangkok and those in Nakornsawan. In addition, both boys and girls had no difference in adjustment.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิติศาสตร์ได้พิจารณาปริญญาโทฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

นาง อ. ————— ประธาน

อ. น. ————— กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูง และความช่วยเหลืออย่างค้ำจุน
จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดวงเดือน ศาสตร์ภักดิ์ อาจารย์ณกา บุญเรือง และ
อาจารย์สมคิด บุญเรือง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้อย่างสูง ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.วชิรญา บัวศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมเพชร นิตร์สุภกุล
อาจารย์พรพนิต บุญนงการ และ อาจารย์อรุณศรี กุมุท ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการ
ทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการให้ความสะดวก
และความร่วมมือในการทดสอบเพื่อการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณ คุณปานจิตต์ ปานรัตน์
คุณเสถียร ศรีรัตน์ คุณกรรณิการ์ สิทธิศักดิ์ และ คุณจิโรภาส ประชาทัย ที่ได้ให้ความ
ช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัย ขออภิวาดีถึงพระคุณของบิดา มารดา และพี่ ๆ ของผู้วิจัย
ทุกท่าน ที่ได้ให้ความอุปการะทั้งในด้านการกำลังใจ กำลังทรัพย์ และสนับสนุนการศึกษาของ
ผู้วิจัยตลอดมา

รัทนา ยัญทิพย์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของ การศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	10
เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู	10
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคล	15
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว	19
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	24
3 วิธีดำเนินการ	26
กลุ่มตัวอย่าง	26
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	28
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	36
วิธีจัดกระทำกับข้อมูล	36
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	37
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
สัญญาณกึ่งอัตโนมัติในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41

การหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคล และ การปรับตัว	41
การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล จำแนกตามการ อบรมเลี้ยงดู สถานที่อยู่ และ เพศ	43
การเปรียบเทียบการปรับตัว จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู สถานที่อยู่ และ เพศ	47
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	50
บทย่อ	50
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	50
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
อภิปรายผล	53
ข้อเสนอแนะ	61
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	69

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า	
1	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน อำเภอ จังหวัด และ เพศของนักเรียน	27
2	คาสหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปร การยอมรับเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคลและการปรับตัว	41
3	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากตัวเกณฑ์ และคะแนนจาก ทัพยากรณ์	42
4	การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา ของเด็กที่ได้รับการยอมรับเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้ง การฟังตนเอง	43
5	การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับของ เด็กที่ได้รับการยอมรับเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการ ฟังตนเอง	44
6	การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา ของเด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดนครสวรรค์	45
7	การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ ของเด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดนครสวรรค์	45
8	การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา ของเด็กชายและเด็กหญิง	46
9	การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับของ เด็กชายและเด็กหญิง	47
10	การเปรียบเทียบการปรับตัวของเด็กที่ได้รับการยอมรับเลี้ยงดูแบบฝึกให้ ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตัวเอง	47

ตาราง	หน้า
11 การเปรียบเทียบการปรับตัวของ เด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กใน จังหวัดนครสวรรค์	48
12 การ เปรียบเทียบการปรับตัวของ เด็กชายและเด็กหญิง	49

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และวิทยาการสมัยใหม่ ซึ่งยังผลให้การดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคม เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ทุกคนจึงต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ ท่ามกลางความ เจริญก้าวหน้า และความสับสนวุ่นวายเพื่อการดำรงชีวิตของตนในสังคมให้ เป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าว ผู้ที่ได้รับความกระทบกระเทือนใน ครั้งนี้มากคือ "เยาวชน" ซึ่งอยู่ในวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยแห่งปัญหา วัยแห่งการปรับตัว และเป็นวัยที่เกิดความเครียดทางอารมณ์ได้ง่าย

(Hurlock. 1949 : 3) ประกอบกับสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้เกิดความ วุ่น สับสน ไม่แน่ใจในการปฏิบัติตนหรือปฏิบัติตนผิดพลาดไป เช่นหนีโรงเรียน ทิเคยาเสพติด ใให้โทษ ฯลฯ องค์กรที่มีส่วนช่วยให้เยาวชนเหล่านี้ปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เป็นแห่งแรกก็คือสถาบัน- ครอบครั ภายในครอบครัวบิดามารดาความีบทบาทสำคัญในอันที่จะหล่อหลอมบุคลิกภาพของ เด็ก ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งโต เด็กที่มีความสัมพันธ์กับบิดามารดาดี และได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ เหมาะสมย่อมเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพที่ดี และเหมาะสมด้วย

สัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดาและเด็กในระยะแรกก็คือ การพึ่งพา ในวัยทารกเด็กยัง จำเป็นต้องพึ่งบิดามารดา และยังไม่พร้อมที่จะสนองความต้องการของตนเอง ในปีแรก ๆ เด็ก ต้องพึ่งพาแทบทุกเรื่อง แต่เมื่อมีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น เด็กจะเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองตามไปด้วย พฤติกรรมการพึ่งผู้อื่นเมื่อยัง เด็กจะเปลี่ยนแปลงไปตามอายุที่เพิ่มขึ้น (McCandless. 1963 : 326 - 329) ดังนั้นจึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดพัฒนาการในเรื่องการทำคามกฏของครอบครัว และ จารีตทางสังคม บิดามารดาจึงเป็นผู้มีอำนาจในการสร้างเสริมประสบการณ์ให้ลูก ดังที่ ซาราสัน (Sarason. 1972 : 390) ให้ทัศนะว่า การพึ่งผู้อื่นของเด็กเป็นไปในรูปของการแสวงหาความ

ใกล้ชิด ความสนใจ และการยอมรับจากผู้ใหญ่ เด็กยังต้องการความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ แต่เมื่อเด็กมีทักษะและความสามารถมากขึ้น เด็กจะพัฒนาความสามารถด้วยตนเอง และเริ่มเข้าใจบทบาทของตนเองมากขึ้น จะเห็นได้ว่าสัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดา และเด็กมีส่วนช่วยพัฒนาการพึ่งตนเองของเด็ก บิดามารดาที่ออกคำสั่ง ใช้อำนาจสิทธิขาด ไม่ยอมให้เด็กทำอะไร ซากการฝึกฝนใหญ่จุกจิกตนเอง เมื่อเด็กโตขึ้นจะขาดความรับผิดชอบ ซากความเชื่อมั่นในตนเอง และยากที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น ซึ่งต้องการเป็นตัวของตัวเอง ต้องการวินัย เหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ไม่ชอบการบังคับ และมักรำคาญต่อการปรนนิบัติเอาใจของผู้ใหญ่ / ขณะเดียวกันก็ยังต้องการความช่วยเหลือ และคำแนะนำปรึกษาในบางเรื่องตามบิดามารดาเข้าใจ และส่งเสริมเลี้ยงดูเด็กภายใต้บรรยากาศ "ประชาธิปไตย" จะทำให้เด็กพัฒนาบุคลิกภาพของเขาอย่างเต็มที่ เพราะเด็กได้รับคำแนะนำจากบิดามารดา และได้ฝึกพึ่งตนเองในสถานการณ์ตัดสินใจว่าจะทำอะไรควรทำหรือไม่ควรทำ ทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นที่จะทำอะไรตามความคิดเห็นและอยู่ภายใต้สิ่งที่ตั้งวาง (ฮัฟฟา ชยสคมภ์ 2516 : 44) ดังนั้นบ้านจึงเป็นสถานแรกในการสร้างเสริม และพัฒนาบุคลิกภาพ หรือพฤติกรรมของเด็กไปตามแนวทางที่ต้องการได้

นอกจากการอบรมเลี้ยงดูจะมีผลต่อการปรับตัวของเด็กแล้ว ยังมีผลต่อพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของเด็กอีกด้วย กล่าวคือพฤติกรรมของแต่ละบุคคลเป็นไปตามความต้องการระหว่างบุคคล อันได้แก่การเป็นที่ยอมรับ การควบคุมดูแล และการได้รับความรัก ซึ่งความต้องการดังกล่าว พัฒนาตั้งแต่วัยเด็ก (Shaw. 1970 : 257 - 258) พฤติกรรมตอบสนองของแต่ละบุคคลแสดงออกขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในระยะเริ่มแรกโดยเฉพาะกับบิดามารดา การที่เด็กได้รับการยอมรับ ได้รับอิสรภาพในการแสดงพฤติกรรม และได้รับความรัก จะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก แต่หากว่าเด็กถูกทอดทิ้ง ถูกปฏิเสธจากบิดามารดา หรือบิดามารดาใช้ชีวิตมากเกินไป ควบคุมมากเกินไป ตัดสินใจให้ ไม่มีการแนะนำ จะทำให้เด็กเป็นคนที่ไม่สามารถจัดการกับปัญหาได้ กลายเป็นคนไม่มีความรับผิดชอบ มีความวิตกกังวล เช่นเดียวกับเด็กที่ได้รับการพุดนชมแบบทารก จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมคล้ายทารก มีพฤติกรรมดุดองย เชื้อพึงและขมขาม มีความรู้สึกไม่อบอุ่น และปลอดภัย ก้าวร้าว ซื่อจนน่าประหลาดใจ

ปรับตัวยาก (นิภา นิธิยานน 2520 : 201 อ้างอิงมาจาก Radke. 1964 : 11 - 12) ซึ่งตรงข้ามกับเด็กที่ปรับตัวได้ดีเด็กจะมีความไว้วางใจในตนเอง และมีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย ซึ่งมักมาจากครอบครัวที่เด็กให้ลูกพึ่งตนเอง และรู้จักหน้าที่รับผิดชอบ

อย่างไรก็ดีถ้าความต้องการทั้งสามด้าน คือ การเป็นที่ยอมรับ การควบคุมดูแล และการได้รับความรักไม่เพียงพอ จะทำให้เด็กใช้กลวิธีขานป้องกันตัว (Shaw. 1970:258-260) ซึ่งกลวิธีขานป้องกันตัวเป็นพฤติกรรมที่เห็นได้ชัด เช่นดอยหนี ทำหนิตนเอง หรือบุคคลอื่น อ้างเหตุผล หรือหนีเสีย ซึ่งการมีพฤติกรรมดังกล่าว ถ้าให้อยู่อิสระจะสร้างบุคลิกภาพที่ไม่พึงปรารถนาขึ้น ในที่สุดเด็กอาจจะแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปที่เบี่ยงเบนไปจากสังคม หรือทำในสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ ทั้งการปรับตัวและพฤติกรรมดังกล่าวนี้เป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ในวัยเด็ก และการมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับบิดามารดา นั้นเอง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่เป็นรากฐานสำคัญของบุคลิกภาพ เด็กที่เกิดมาท่ามกลางบรรยากาศของครอบครัวที่ใคร่ได้รับความรัก ความเอาใจใส่ รู้จักพึ่งตนเอง และรู้จักรับผิดชอบ ย่อมมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลที่เหมาะสม สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ สามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ และทำให้เป็นผู้มีคุณค่าแก่สังคม โดยเฉพาะในเด็กวัยรุ่น ซึ่งถือว่าเป็นวัยวิกฤตแห่งการปรับตัวมากที่สุด ในทางตรงกันข้ามหากบิดามารดาคอยประคับประคอง ใช้อำนาจบังคับ ขาดการฝึกให้เป็นตัวของตัวเอง เด็กประเภทนี้มักจะต้องพึ่งผู้อื่น ขาดความกระตือรือร้น และปรับตัวยาก ด้วยเหตุผลดังกล่าวที่แสดงให้เห็นว่าการอบรมเลี้ยงดู บรรยากาศของสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและลูก ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัวของเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงน่าจะศึกษาว่า การอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัวจะมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยเฉพาะการฝึกให้เด็กรู้จักพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และควรปลูกฝังให้มากขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

- 1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคล และการปรับตัวความสัมพันธ์กันหรือไม่
- 2. เพื่อศึกษาว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใดที่พึงตนเอง และแบบยับยั้งการพึงตนเอง จะทำให้เกิดมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหาและลักษณะบีบบังคับ แตกต่างกันหรือไม่
- 3. เพื่อศึกษาว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใดที่พึงตนเอง และแบบยับยั้งการพึงตนเอง จะทำให้เกิดมีการปรับตัวแตกต่างกันหรือไม่
- 4. เพื่อเปรียบเทียบว่า เด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดนครสวรรค์ จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัวแตกต่างกันหรือไม่
- 5. เพื่อเปรียบเทียบว่าเด็กวัยรุ่นชาย และเด็กวัยรุ่นหญิง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัวแตกต่างกันหรือไม่

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

มี 3 ประการ

- 1. เพื่อทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคล และการปรับตัวของเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัวที่เหมาะสมตามที่สังคมยอมรับ โดยเน้นความสำคัญในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูให้ถูกต้องตามผลของการวิจัยในครั้งนี้
- 2. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะมีผลส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้แนะแนว และผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูในแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัวของเด็กวัยรุ่นแตกต่างกันไป ผลที่ได้จะเป็นแนวทางให้พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดเด็กปรับปรุงวิธีการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลให้สอดคล้องกับรูปแบบที่สังคมต้องการ
- 3. เพื่อให้ครู ครูประจำชั้น และครูแนะแนว มีความเข้าใจเด็กในเรื่องพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัวของแต่ละเพศ เพื่อที่จะแก้ไขหรือส่งเสริมให้เด็กแต่ละคน

ในแต่ละท้องถิ่นได้พัฒนาความสามารถในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสมตามเอกัตภาพของตน

4. เพื่อเป็นประโยชน์ในการสร้างหลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่ถูกต้อง ในการศึกษา
นอกระบบโรงเรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2522
จากโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร จำนวน 251 คน และจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน
219 คน รวมทั้งสิ้น 470 คน

ตัวแปรที่จะศึกษา

การศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนอง
ระหว่างบุคคล และการปรับตัว

ตัวแปร

- 1.1 การอบรมเลี้ยงดู
- 1.2 พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
- 1.3 การปรับตัว

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว
จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู สถานที่อยู่ หรือภูมิลำเนา และเพศ

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 2.1.1 การอบรมเลี้ยงดู
  - การอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง
  - การอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง
- 2.1.2 สถานที่อยู่ หรือภูมิลำเนา

- เด็กในกรุงเทพมหานคร
- เด็กในจังหวัดนครสวรรค์

2.1.3 เพศ

- ชาย
- หญิง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล

2.2.2 การปรับตัว

คำจำกัดความที่พิเศษ

การอบรมเลี้ยงดู (Child - Rearing Practices) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ซึ่งสามารถแยกให้เห็นเด่นชัดในสองลักษณะคือ การฝึกให้พึ่งตนเอง (Independent Training) และการยับยั้งการพึ่งตนเอง (Restriction of Independence)

1. การฝึกให้พึ่งตนเอง หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ฝึกให้ลูกกระทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้โดยลำพัง ฝึกให้ลูกรู้จักรับผิดชอบด้วยตนเอง ให้รู้จักแสดงความคิดเห็น รู้จักใช้จ่าย รวมทั้งรู้จักแก้ปัญหา และตัดสินใจเลือกแนวทางชีวิตด้วยตนเอง โดยมีพ่อแม่เป็นผู้นำนวนอย่างมีเหตุผล เช่น ยอมให้ลูกตัดสินใจในการเลือกคบเพื่อนได้เอง เป็นต้น

2. การยับยั้งการพึ่งตนเอง หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่เด็กรู้สึกว่าคุณขาดอิสรภาพในการทำกิจกรรม และการตัดสินใจใด ๆ ถูกบังคับ ถูกควบคุม หรือห้ามปรามไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ตนปรารถนา และพ่อแม่มักให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา เช่น พ่อแม่เลือกซื้อเสื้อผ้าให้ หรือเป็นผู้ตัดสินใจในการทำงานใด ๆ เป็นต้น

ทั้งการฝึกให้พึ่งตนเอง และการยับยั้งการพึ่งตนเอง จักได้จากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ พีรพงศ์ สิริวัฒนางกูร (พีรพงศ์ สิริวัฒนางกูร 2520 : 96 - 98) ที่วัดเฉพาะความรู้สึกที่เด็กสามารถรับรู้ได้จากพฤติกรรมของบิดามารดาทั้งสองแบบ คือ แบบฝึกให้พึ่งตนเอง

และ แบบยับยั้งการฟังตนเอง

3. พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล (Interpersonal Reactions)

หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือความคับข้องใจ ซึ่งสิ่งเร้าเหล่านั้นจะเป็นการกระทำของบุคคล กลุ่ม หรือสถานการณ์ใด ๆ ก็ได้โดยถือว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นเป็นผลมาจากการเรียนรู้ทั้งจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชนซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของ คริสเตียนเซน (Nuamphen. 1968 : 106 - 108 citing Christiansen. 1959 : unpagged) และถือว่าพฤติกรรมที่เด็กเลือกเป็นพฤติกรรมที่เด็กเคยแสดงพฤติกรรมนั้น หรืออาจเลือกพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมตอบสนอง เมื่อเด็กได้ประสบเหตุการณ์ในลักษณะเช่นนั้นอีก

พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ประกอบด้วยพฤติกรรมสองลักษณะ คือ

3.1 พฤติกรรมลักษณะบีบบังคับ หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลผู้หนึ่งสร้างความขัดแย้งหรือความคับข้องใจให้กับตนเอง หรือบุคคลอื่น จนเป็นเหตุให้ตนเองหรือบุคคลอื่นเกิดความวิตกกังวลในเหตุการณ์หรือปัญหาที่กำลังประสบอยู่ และมักจะแสดงพฤติกรรมออกมาทั้งในรูปกาย วาจา และใจ อันได้แก่

3.1.1 พฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่น หมายถึง พฤติกรรมที่คอยมองหาความผิดของผู้อื่น หรือกล่าวโทษว่าเป็นความผิดของผู้อื่น เช่น เด็ก ๆ เล่นฟุตบอล และบังเอิญเตะฟุตบอลเข้ามาถูกของในห้องเสียหายเล็กน้อย ก็ไม่หวังออกมาติเตียนเด็กกลุ่มนั้น

3.1.2 พฤติกรรมตำหนิตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่คอยมองหาความผิดของตนเอง หรือกังวลว่าบุคคลอื่นจะเคียดแค้น เพราะตนเองเป็นสาเหตุ จึงโทษตนเอง ซึ่งมักแสดงออกทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ เช่น เด็ก ๆ เล่นฟุตบอล และบังเอิญเตะฟุตบอลเข้ามาถูกของในห้องเสียหายเล็กน้อย ก็ตำหนิตนเองที่ไม่ได้บอกให้เด็กกลุ่มนั้นไปเล่นที่อื่นเสียแต่แรก

3.1.3 พฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกโดยไม่ถือโทษโกรธผู้อื่น ไม่มีความอาฆาต พยาบาท ไม่คิดจองเวร เช่น เด็ก ๆ เล่นฟุตบอล และบังเอิญเตะฟุตบอลเข้ามาถูกของในห้องเสียหายเล็กน้อย ก็ถือเสียว่าเป็นอุบัติเหตุ ไม่โกรธ

3.2 พฤติกรรมลักษณะแก้ปัญหา หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเพื่อลดความคับข้องใจ หรือข้อขัดแย้งที่บุคคลกำลังประสบเหตุการณ์หรือปัญหา โดยอาศัยการกระทำของตนเอง การกระทำของบุคคลอื่น หรือสิ่งแวดล้อมภายนอก เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา อันได้แก่

3.2.1 พฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่น หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อทอปัญหา หรือลดความขัดแย้งที่บุคคลกำลังประสบอยู่โดยอาศัยสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา เช่น นักเรียนเพิ่งลงน้ำหนักฟันยังไม่ทันแห้ง ก็พอกี้องเดินเข้ามา วิธีแก้ปัญหาในช่องลงน้ำหนักฟันตามรอยฟันธงย่า

3.2.2 พฤติกรรมแก้ปัญหที่ตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อทอปัญหา ค้นหาปัญหา หรือลดความขัดแย้งที่บุคคลกำลังประสบอยู่ โดยอาศัยการกระทำของตนเองเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา เช่น นักเรียนเพิ่งลงน้ำหนักฟันยังไม่ทันแห้ง ก็พอกี้องเดินเข้ามา วิธีแก้ปัญหา นำน้ำไหมาลงใหม่ตามรอยย่า

3.2.3 พฤติกรรมแก้ปัญหาโดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเอง ย่อมสงบไปได้เอง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อแก้ปัญหา โดยมีความเชื่อว่า สาเหตุของปัญหาเกิดขึ้นจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก เมื่อปัญหาเกิดขึ้นแล้ว ไม่นานก็คงจะหมดปัญหา หรือยุติไปเอง บุคคลที่แก้ปัญหาค้วยวิธีนี้มักจะเฉย ๆ บอกตนเองว่าใจเย็น ๆ จะดีกว่า เช่น นักเรียนเพิ่งลงน้ำหนักฟันยังไม่ทันแห้ง ก็พอกี้องเดินเข้ามา วิธีแก้ปัญหา รับรู้เหตุการณ์ด้วยอารมณ์สงบ คิดว่าเมื่อแห้งรอยคางก็จะหายไปเอง

4. การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลสามารถที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยการประพฤติปฏิบัติตนได้ตามแนวทางส่วนใหญ่ของสังคม ตลอดจนเข้าใจสภาพของตนเองและสภาพของความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การปรับตัวนี้วัดได้จากแบบทดสอบที่สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัย และถือว่าผู้ที่ปรับตัวได้ดี เป็นผู้ทำคะแนนจากแบบทดสอบวัดการปรับตัวได้เปอร์เซ็นต์ที่ 70 หรือมากกว่าขึ้นไป และผู้ที่ปรับตัวได้ไม่ดี เป็นผู้ทำคะแนนได้เปอร์เซ็นต์ที่ 30 หรือต่ำกว่าลงมา

5. พ่อแม่ หมายถึง พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นที่ให้การอบรมเลี้ยงดูนักเรียน มีความใกล้ชิดกับตัวนักเรียน หรือเป็นผู้ที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย โดยเฉพาะเป็นผู้ที่ให้การอบรมสั่งสอนนักเรียนขณะอยู่บ้าน

6. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชายหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2522 ในโรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกรุงเทพมหานคร และ นครสวรรค์

7. เด็กในกรุงเทพมหานคร หมายถึง เด็กนักเรียนชายหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

8. เด็กในจังหวัดนครสวรรค์ หมายถึง เด็กนักเรียนชายหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของรัฐบาลที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดนครสวรรค์

9. เพศ หมายถึง เด็กนักเรียนชายหญิงที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

เอกสาร และ การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก เพราะพ่อแม่เป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับเด็ก เป็นผู้ที่จะถ่ายทอดอุปนิสัย เจตนาคติ อารมณ์ ทักษะ และพฤติกรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็ก เด็กจะมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมไปในรูปแบบขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ ความรับผิดชอบของพ่อแม่ในเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเป็นสิ่งสำคัญ

เซียร์ แมคโคบี และ เลวิน (Sears, Maccoby and Levin. 1957 : 141) กล่าวว่า เมื่ออยู่ในวัยเด็ก แรงจูงใจในการฟังผู้อื่นเป็นสิ่งที่มีความหมายอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่อาจจะกำจัดหรือเพิกเฉยได้ ยิ่งเด็กได้รับความพึงพอใจในการฟังผู้อื่น และได้รับความช่วยเหลือมากเท่าใด เด็กก็ต้องการที่จะฟังผู้อื่นมากเท่านั้น ถ้าหากมารดาตอบสนองความต้องการของเด็กโดยปราศจากความระมัดระวัง ก็จะทำให้เด็กมีการแสดงออกที่จะต้อง "ฟังผู้อื่น" มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ ฟรอยด์ และ ลานุคิชย์ โดยเฉพาอีริกสัน (McCandless. 1967:432-433

citing Erikson. 1956 : 56 - 121) ให้ความเห็นว่า การฟังผู้อื่นของเด็กเป็นแรงขับเบื้องต้น (basic drives) ที่มีความสำคัญต่อบุคลิกภาพในวัยต่อมา การฟังผู้อื่นของเด็กเกี่ยวข้องกับกรณีปฏิสัมพันธ์อย่างสูงกับผู้ใหญ่ และการฟังผู้อื่นเป็นแรงขับที่มีโดยังความพอใจให้กับเด็กตลอดไป เมื่อเด็กมีวุฒิภาวะและอายุมากขึ้น เด็กจะค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากการฟังผู้อื่นไปสู่การฟังตนเอง และการที่พ่อแม่จะเปลี่ยนแปลงจากภาวะที่เคยฟังผู้อื่นมาเป็นการฟังตนเองนี้เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญ ซึ่งพ่อแม่จะของระมัดระวัง ไม่เปลี่ยนแปลงโดยทันที จะต้องกระทำด้วยความนุ่มนวล ค่อยเป็นค่อยไป เพื่อไม่ให้เด็กเกิดปัญหาทางด้านความรู้สึกว่าขาดความรัก และความอบอุ่น

เด็กที่มีทัศนคติต้องฟังคนอื่นตลอดเวลา พ่อแม่โตก็มักจะหาข้อแก้ตัวในการที่ตนไม่ประสบความสำเร็จ โดยโทษความไม่สมประกอบอะไรสักอย่างหนึ่ง สุดท้ายจะหาว่าอ้างได้

(ประวัญ คิคคินสัน 2519 : 297 - 298 อ้างอิงมาจาก Adler. 1930 : 395) เช่นเดียวกับเด็กที่ถูกตามใจจนเสียคน (spoiled child) เวลาอยากได้อะไรเป็นต้องได้ เพราะคนที่หันคคิดว่าใคร ๆ ของเอาใจ พระเนนาพะนอกตลอดกาล เด็กพวกนี้จะเป็นคนไม่รู้สึกรู้สีก "เกรงใจ" ใคร ทั้งนี้เนื่องจากในวัยเด็กของฟุ้งผู้ถอนตลอดเวลา เด็กประเภทนี้มักยากที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ นอกจากนี้เด็กประเภทฟุ้ง (Inadequate) ซึ่งเป็นเด็กที่เลี้ยงไม่โต หรือที่ถอนยัดผู้ถอนตลอดเวลา (ประวัญ คิคคินสัน 2519 : 348 อ้างอิงมาจาก Sullivan. 1950 : 79 - 138) ก็เนื่องมาจากถูกพ่อแม่วางอำนาจอยู่ตลอดเวลา หรือพ่อแม่วางอำนาจซึ่งกันและกัน ส่วนพ่อแม่ที่สนับสนุนลูกด้วยความรัก ให้ลูกเป็นตัวของตัวเอง ไม่ช่วยเหลือเด็กจนไม่เกิดการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง แต่ไม่ทอดทิ้งเด็ก มีความเข้าใจเด็ก และไม่เอาแต่ใจผู้ใหญ่ฝ่ายเดียว เด็กย่อมมีความกล้าพอที่จะเผชิญความจริงแห่งชีวิต มีความสนใจในสังคม และเป็นผู้ใช้สามัญสำนึกในการดำรงชีวิต

การพึ่งตนเอง เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลิกภาพในวัยเด็กอย่างเห็นได้ชัด การฝึกให้เด็กรู้จักพึ่งตนเองเป็นสิ่งที่พ่อแม่ต้องอาศัยการประนีประนอม และคอยเป็นคอยไป เพื่อให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมจากการพึ่งผู้อื่นไปสู่การพึ่งตนเอง เด็กที่ถอนฟุ้งผู้ถอนตลอดเวลา เมื่อโตขึ้นจะปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้ ตรงข้ามกับเด็กที่พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก สนับสนุนให้ลูกรู้จักช่วยเหลือตนเอง และคอยให้คำแนะนำบางโอกาส เด็กประเภทนี้ยอมกล้าที่จะเผชิญกับสังคมภายนอก และรู้จักดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่าง เป็นสุข

ในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการฟุ้งผู้ถอนของเพศชายและเพศหญิง ควแกน-และ มอสส์ (Kagan and Moss. 1963 : 96-108) ได้ศึกษาความมั่นคงของพฤติกรรมพึ่งผู้อื่นจากวัยเด็กถึงวัยรุ่นใหญ่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใหญ่อายุระหว่าง 20 - 29 ปี จำนวน 54 คน ทั้งชายและหญิง กลุ่มละ 27 คน ผลปรากฏว่าพฤติกรรมกรรมการฟุ้งผู้ถอนยังคงมีอยู่อย่างมั่นคงในหญิง แต่มีอยู่เล็กน้อยในผู้ชาย นั่นคือ พฤติกรรมการพึ่งผู้อื่นของเพศหญิงพัฒนามาตั้งแต่วัยเด็ก และจะพัฒนาสืบเนื่องต่อไปจนกระทั่งถึงวัยรุ่นใหญ่ ในขณะที่เพศชายเริ่มเปลี่ยนแปลงการพึ่งผู้อื่นมาตั้งแต่วัยเด็ก และจะพึ่งตนเองได้มากเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และจากการศึกษาของสมาร์ท (Smart. 1967 : 537) ซึ่งกระทำกับนักศึกษาระดับวิทยาลัยเกี่ยวกับพฤติกรรมพึ่งตนเอง พบว่าพฤติกรรม

ฟังตนเองของนักศึกษาสัมพันธ์โดยตรงกับพฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงออกให้เห็นว่าเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งแสดงว่าเด็กจะมีพฤติกรรมฟังตนเองเพียงใด ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของพ่อแม่ด้วย

แมคแคนเลส (McCandless. 1967 : 432 - 436) ได้ศึกษาพฤติกรรมการณ์ฟังผู้
และโคลคลายคลิงกับ คาแกน และมอสส์ (Kagan and Moss. 1963 : 96 - 108) คือ
เด็กวัยก่อนเรียนที่ของฟังผู้ใหญ่มากที่สุด จะเป็นที่รู้จักกว้างขวาง (popular) ในเพื่อนรุ่น
เดียวกันน้อยที่สุด การฟังผู้ของ เด็กหญิงจะมีมากกว่าเด็กชาย ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายจะฟัง
ผู้แตกต่างกัน เด็กหญิงจะใช้วิธีการซึ่งเรียกว่า การพึ่งพาทางอารมณ์ (Emotional
dependency) นั่นคือเด็กจะติดผู้ใหญ่ ต้องการความมั่นใจ ความรัก และจะเรียกร้องในด้าน
ความรักอย่างเห็นได้ชัด แต่เด็กชายจะแสดงออกในรูปของการพึ่งพาในด้านการกระทำ
(Instrumentally dependent) ซึ่งเรียกร้องความช่วยเหลือในการสร้างความสำเร็จทั้งใน
การเล่น และการทำงาน เด็กชายจะทำงานได้ดีกว่าเด็กหญิง เด็กชายต้องการที่จะปฏิบัติและ
เอาชนะกิจกรรมต่าง ๆ ขณะที่เด็กหญิงก่อนวัยเรียนเกิดความขัดแย้งในตัวเอง เรียกร้องให้ผู้ใหญ่
ช่วยเหลือในการทำงาน

จะเห็นว่าพฤติกรรมการณ์ฟังผู้ของเด็กหญิงซึ่ง เป็นไปเพื่อแก้ไขสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความ
คับข้องใจนี้เป็นผลมาจากการเรียนรู้ เพราะแม่ของเด็กหญิงมักจะเข้าไปช่วยเหลือในการแก้ไขความ
ขัดแย้ง และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อีกประการหนึ่งอาจเป็นผลมาจากวัฒนธรรมที่ว่าสังคมนิยมให้เด็ก
หญิงพึ่งพาผู้อื่นได้ ผู้หญิงจึงไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการณ์ฟังผู้ ทั้งด้วยเด็กจนกระทั่งวัยรุ่น แต่
สังคมจะตำหนิหรือลงโทษเด็กชายที่พึ่งพาผู้อื่น เพราะสังคมคาดหวังว่าเด็กชายจะพึ่งตนเอง
ได้ ดังนั้นเด็กชายจึงเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองและเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาด้วยตนเอง มากกว่าเด็กหญิง
พฤติกรรมของ เด็กพัฒนาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่เป็นสำคัญ ดังที่ วัตสัน

(Watson. 1967 : 141 - 154) ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่แบบเข้มงวด และ
แบบให้อิสระที่มีผลต่อบุคลิกภาพของเด็ก โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กซึ่งมาจากครอบครัวที่มี
ฐานะดีไ้รับความรัก แต่เข้มงวดในเรื่องระเบียบวินัย จำนวน 44 คน เปรียบเทียบกับเด็กที่
มาจากครอบครัวที่ฐานะดี ไ้รับความรัก และไ้รับอิสระในเรื่องระเบียบวินัย จากการทดสอบ
ทางจิตวิทยาสองครั้ง และให้ครูเป็นประมาณาโดยวัดมิติเกี่ยวกับบุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ จาก

การประมาณค่าของครูพบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด จะมีความวิตกกังวล ขาดการควบคุมอารมณ์ และไม่มีความสุข แต่เป็นพวกที่ทำกิจกรรมได้ดีกว่าพวกที่ได้รับอิสระ แต่ การทดสอบทางจิตวิทยากับเด็กที่พ่อแม่เข้มงวดจะเป็นคนที่ไม่กล้า ไม่ต่อต้าน เด็กที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบอิสระจะมีการต่อต้านปานกลาง และทำกิจกรรมที่ต้องใช้สติปัญญาที่มีคุณภาพดีกว่าเด็กที่ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด

นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่ให้อิสระจะมีลักษณะดังนี้

1. เป็นคนที่พึ่งตัวเองได้ และเป็นผู้ริเริ่ม (initiative) มากกว่า
2. เป็นคนที่มีการสังคมและความร่วมมือดีกว่า
3. มีความเป็นมิตร และไม่เป็นปรปักษ์ต่อผู้อื่น
4. เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ และความกระตือรือร้นสูงกว่า

สำหรับเด็กที่พ่อแม่พบนอ หรือโอจนเกินควร คอยบงการหรือทัศนคติใจแทนทุกอย่าง โดย ไม่คำนึงว่าเด็กจะโตแค่ไหน เด็กประเภทนี้มักจะกลายเป็นคนที่มีลักษณะเป็นผู้ตาม ไม่ใช่ผู้นำ เมื่อเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่ยากมักจะหนีมากกว่าเผชิญ มักมีความรู้สึกในควมคอย มี บุคลิกอ่อน ไม่มีความสามารถในการที่จะปรับตัวเข้ากับเพื่อนฝูงในโรงเรียน (จำเนียร คันชเสวี 2511 : 168) ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวเจ้าระเบียบ หรือวางมาตรฐานสำหรับเด็กสูงเกินไป เด็กมักจะเป็นคนลนลาน ประหม่า ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง คั่นแต่นหาคดได้ง่าย ลักษณะ ต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้เด็กไม่สามารถที่จะปรับปรุงตัวเข้ากับสังคมได้ในภายหลัง

ประณต เล็กสวาสส์ (ประณต เล็กสวาสส์ 2517 : 93) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การพึ่งตนเอง พฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำ และความรู้สึกกับนิคชอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ปีการศึกษา 2516 จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 239 คน เมื่อเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก และแบบควบคุมกับการพึ่งผู้อื่น พบว่าเด็กที่ได้รับความรักน้อย ควบคุมมากจะพึ่งผู้อื่นมาก และในการศึกษาพฤติกรรม พึ่งผู้อื่นระหว่างเพศ ได้ผลคล้ายคลึงกับคานแกน และมอสส์ (Kagan and Moss, 1963 : 96-108) คือในกลุ่มรวมพบว่าเด็กหญิงมีพฤติกรรมพึ่งผู้อื่นมากกว่าเด็กชาย และเมื่อพิจารณาในกลุ่มย่อยที่แยกตามลำดับการเกิด ก็ได้ผลเช่นเดียวกันคือ ลูกชายคนโตพึ่งผู้อื่นน้อยกว่าลูกหญิงคนโต และลูกชาย

คนร้องฟัง ผู้อื่นน้อยกว่าลูกหญิงคนร้อง ยกเว้นในกลุ่ม เดียวคือลูกชายคนสุดท้าย และกลุ่มลูกหญิง คนสุดท้ายที่มีการฟัง ผู้อื่นไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ พีรพงศ์ ลีรวัฒนางกูร (พีรพงศ์ ลีรวัฒนางกูร 2520 : 71 - 73) ได้เปรียบเทียบพฤติกรรม รวบรวมสนอระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบที่ยังการฟังตนเองพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบที่ยังการฟังตนเอง จะมีพฤติกรรมรวบรวมสนอระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อแยกศึกษาตามเพศ พบว่า นักเรียนชายมีพฤติกรรม รวบรวมสนอระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหามากกว่านักเรียนหญิง และนักเรียนหญิงมีพฤติกรรม รวบรวมสนอระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา

จากผลการศึกษาค้นคว้าพอสรุปได้ว่า เมื่อแรกเกิดทารกจำเป็นต้องฟังผู้อื่น โดยเฉพาะบิดา มารดา และผู้ใกล้ชิด เมื่อเจริญวัยเขาจะพัฒนาตนเอง และรู้จักฟังตนเองใน ทุก ๆ เรื่อง แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับกรอบสั่งสอน และการปฏิบัติของผู้ใหญ่ เด็กชายจะรู้จักฟังตนเองได้มากกว่าเด็กหญิง ในขณะที่เด็กหญิงยังคงฟังผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะบิดามารดา มักจะเข้าไปช่วยเหลือในกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบกับวัฒนธรรมยอมให้เด็กหญิงฟังผู้อื่นได้ จึงทำให้พฤติกรรมดังกล่าวพัฒนาสืบไปจนโต ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เด็กชายมีพฤติกรรม ที่จะแก้ปัญหาได้มากกว่าเด็กหญิง การพัฒนาพฤติกรรมฟังตนเอง และการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับกรอบเลี้ยงดูของพ่อแม่ ถ้าหากเด็กมาจากครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบทุนนิยมมากเกินไป ไม่ยอมให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง ยับยั้งการฟังตนเอง เด็กประเภทนี้มักปรับตัวเข้ากับสังคมได้ยาก เช่นเดียวกับเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่เข้มงวดจนเกินไป จะทำให้เด็กกลายเป็นคนไม่มีกวางเชื่อมั่นในตนเอง ขาดการควบคุมอารมณ์ ไม่มีความสุข และยอมนำไปสู่การเข้ากับบุคคลอื่นไม่ได้ ซึ่งต่างกับเด็กที่มาจากครอบครัวที่ได้รับความรัก ความอบอุ่น ให้อิสระยอมให้ลูกฟังตนเอง และมีพ่อแม่เป็นผู้คอยให้คำปรึกษาและแนะนำคอยเหตุผล เด็กประเภทนี้จะมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก และปรับตัวเข้ากับสังคมได้ง่าย

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล

นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (Nuanpen. 1968 : 106 - 108) อธิบายถึงพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลว่า ประกอบด้วยทิศทาง (Direction) สามทิศทางคือ ทิศทางสู่ภายนอก (Outwardly Directed) ทิศทางสู่ภายใน (Inwardly Directed) ทิศทางที่ไม่ใช่สู่ภายนอกหรือภายใน (Passively Directed) และแต่ละทิศทางยังประกอบด้วยพฤติกรรมสองลักษณะ คือ

1. ลักษณะบีบบังคับ (Threat Oriented)
2. ลักษณะแก้ปัญหา (Problem Oriented)

เมื่อรวมทิศทาง และพฤติกรรมเข้าด้วยกันแล้วสามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ทิศทาง	พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล	
	ลักษณะบีบบังคับ	ลักษณะแก้ปัญหา
สู่ภายนอก	ตำหนิบุคคลอื่น	แก้ปัญหาที่บุคคลอื่น
สู่ภายใน	ตำหนิตนเอง	แก้ปัญหาที่ตนเอง
ไม่ใช่สู่ภายนอกหรือภายใน	ยกโทษหรือให้อภัย	แก้ปัญหาโดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็สงบไปไ้เอง

พฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่น และ แก้ปัญหาที่บุคคลอื่น (Extrapunitiveness)

นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (Nuanpen. 1968 : 176 - 186) ศึกษาค่านิยมทางสังคมและบุคลิกภาพของวัยรุ่นไทย และวัยรุ่นอเมริกัน พบว่าในสังคมไทยทัศนคติในทางบวกต่อพฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่นสัมพันธ์โดยตรงกับความวิตกกังวลสูงในลักษณะตื่นเต้นง่าย ไม่อดทนต่อสิ่งเร้าที่มารบกวนจิตใจ มีความตึงเครียด ขอบคับใจ และทัศนคติในทางบวกต่อพฤติกรรมดังกล่าวสัมพันธ์โดยตรงกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก (External control) ซึ่งผลดังกล่าว

สอดคล้องกับที่ ทอร์เลอร์ และ จาโนวิช (ToLor and Janowiec. 1968 : 206 - 209) พบว่าบุคคลที่ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก มักจะมีความซอซงคับใจอยู่เสมอ ถ้าบุคคลนั้นได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบไร้อำนาจควบคุม และปฏิเสธ หรือไม่ยอมรับในขณะเดียวกัน ก็จะเกิดการต่อต้านเป็นปฏิปักษ์ ทำให้บุคคลนั้นเกิดความแค้นใจ ไม่สบายใจ ถ้าบุคคลนั้นได้รับการควบคุม และปฏิเสธ จะนำไปสู่ความซอซงคับใจ และพัฒนาไปเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวในที่สุด

ปราชญ์อาปนัน กัณหเนตร (ปราชญ์อาปนัน กัณหเนตร 2515 : 180 - 181) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ความเกรงใจ และการปรับตัวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม จำนวน 200 คน เพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร กับต่างจังหวัด ผลจากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่น และแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับการปรับตัว ซึ่งตรงกันที่ อคอรโน และคนอื่น ๆ (Adorno and other. 1950 : 406 - 478) พบว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่น และแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นมักจะเป็นบุคคลที่อกติ ไม่ชอบเผชิญกับแรงขับที่ไม่เป็นที่พอใจของตนอย่างเปิดเผย และมักจะประสบความล้มเหลวที่จะบูรณาการตนเองได้อย่างมีความสุข ส่วนบุคคลที่ไม่มีอคติจะมีแนวโน้มพร้อมที่จะรับรู้แรงขับ (impulse) ที่ตนไม่พอใจ หรือมีการยอมรับตนเองสูง ยอมปรับตัวได้ดี นอกจากนี้ยังพบอีกว่าเพศชายมีทัศนคติในทางบวกต่อพฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นมากกว่าเพศหญิง

(ปราชญ์อาปนัน กัณหเนตร 2515 : 184) และเด็กในต่างจังหวัดมีทัศนคติในทางบวกต่อพฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่น และแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นมากกว่ากลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร

เป็นที่น่าสัง เกตว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่นจะมีความตึงเครียด ซอซงคับใจ มีอคติ และขาดความอดทนต่อสิ่งเร้าที่เป็นสาเหตุให้ตนเองเกิดความไม่สบายใจอยู่เสมอ ทั้งพฤติกรรมตำหนิบุคคลอื่น และแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นไม่ช่วยใ้ให้มีการปรับตัวได้ดีขึ้น และถ้าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบไร้อำนาจควบคุม ก็จะทำให้เกิดความแค้นใจและไม่สบายใจมากยิ่งขึ้น

พฤติกรรมตำหนิตนเอง และแก้ปัญหาที่ตนเอง (Intropunitiveness)

จากผลการศึกษาของ นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (Nuanpen. 1968 : 185 - 186) ทั้งพฤติกรรมตำหนิตนเอง แก้ปัญหาที่ตนเองสัมพันธ์โดยตรงกับควมวิตกกังวลสูงกล่าวคือ วัยรุ่น

หญิงไทยที่มีทัศนคติในทางบวกต่อพฤติกรรมทำหิตนเองมาก จะมีความวิตกกังวลสูงมากด้วยในลักษณะที่เห็นเด่นง่าย ไม่ออกหน้าต่อสิ่งเร้าที่มารบกวนจิตใจ ส่วนวัยรุ่นชายที่มีพฤติกรรมในทางบวกต่อพฤติกรรมแก้ปัญหาคำหิตนเองมาก ก็จะมี ความวิตกกังวลสูงมากขึ้นเช่นกัน ในลักษณะที่มีความเห็นเด่นง่าย ไม่ออกหน้าต่อสิ่งเร้าที่มารบกวนจิตใจ มีลักษณะซ้ำซาก ไม่กล้าแสดงออก ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นหญิงเมื่อประสบปัญหา มักจะแก้ปัญหาคำหิตนเอง เพื่อลดความวิตกกังวล ส่วนวัยรุ่นชายเมื่อประสบปัญหา มักจะแก้ปัญหาคำหิตนเอง การที่ได้กับวัยรุ่นหญิงและวัยรุ่นชายลดความวิตกกังวลต่างกันอาจเป็นเพราะทั้งเพศชายและเพศหญิง เรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมต่างกัน และการยอมรับเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ต่อลูกชายและลูกหญิงต่างกัน

ปราชญ์ลาป่น กัมเหนตร (ปราชญ์ลาป่น กัมเหนตร 2515 : 180) พบว่าพฤติกรรมทำหิตนเองสัมพันธ์โดยตรงกับความเกรงใจ เพราะพฤติกรรมทำหิตนเอง เป็นวิธีแก้ปัญหาคำหิตนเอง ความซัดแย้ง ความวิตกกังวลในน้อยลง การแสดงพฤติกรรมดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะได้รับรางวัลจากพ่อแม่ และกลายเป็นนิสัยของการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง (self - critical statements) ดังนั้นการทำหิตนเอง จะช่วยลดความวิตกกังวลได้ (Bandura and Walters, 1963 : 185) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทำหิตนเอง พฤติกรรมแก้ปัญหาคำหิตนเอง กับ การปรับตัว จากผลการวิจัย (ปราชญ์ลาป่น กัมเหนตร 2515 : 195) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทำหิตนเองและพฤติกรรมแก้ปัญหาคำหิตนเองกับการปรับตัว แต่เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทำหิตนเอง และพฤติกรรมแก้ปัญหาคำหิตนเอง จำแนกตามสถานที่อยู่ ปรากฏผลคือ นักเรียนชายในต่างจังหวัดมีทัศนคติทางบวกต่อพฤติกรรมทำหิตนเองมากกว่านักเรียนชายในกรุงเทพฯ (ปราชญ์ลาป่น กัมเหนตร 2515 : 184) กล่าวคือนักเรียนชายในต่างจังหวัดแสดงพฤติกรรมทำหิตนเองมากกว่านักเรียนชายในกรุงเทพฯ

จากผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมทำหิตนเอง และพฤติกรรมแก้ปัญหาคำหิตนเอง จะช่วยลดความวิตกกังวล หรือลดความซัดแย้งได้ ทั้งวัยรุ่นหญิงและวัยรุ่นชายจึงใช้วิธีในการลดความวิตกกังวลต่างกันคือ วัยรุ่นหญิงใช้วิธีทำหิตนเอง ส่วนวัยรุ่นชายใช้วิธีแก้ปัญหาคำหิตนเอง และการแก้ปัญหาคำหิตนเอง จะช่วยให้อับอายปรับตัวได้ดีขึ้น เพราะปฏิบัติตนตามที่สังคมคาดหวังว่าเพศชายเป็นเพศที่ช่วยเหลือตนเองได้ แต่เมื่อพิจารณาโดยยึดถือสถานที่อยู่เป็นเกณฑ์ ปรากฏว่า

นักเรียนชายในต่างจังหวัดมีพฤติกรรมทำหิตนเองมากกว่านักเรียนชายในกรุงเทพฯ

พฤติกรรมยกโทษ หรือให้อภัย พฤติกรรมแก้ปัญหาโดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเอง
ก็สงบไปไ้เอง (Impunitiveness)

นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (Nuanpen, 1968 : 176) พบว่าในสังคมไทย พฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัยสัมพันธ์กับความวิตกกังวลสูง กล่าวคือทั้งวัยรุ่นชายและหญิง ยิ่งแสดงพฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัยมากขึ้นเท่าไรจะยิ่งมีความวิตกกังวลสูงมากยิ่งขึ้น ในลักษณะความไม่มีระเบียบ มีใจยุ่งใจแล่นนำไปคิดนาน มีความขัดแย้งในตนเอง ผลคังกล่าวชี้ให้เห็นว่าวัยรุ่นไทยแสดงพฤติกรรมยกโทษ และให้อภัยเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น และทำไปเพื่อให้สังคมยอมรับ เพราะการยกโทษหรือให้อภัยเป็นค่านิยมหนึ่งซึ่งสังคมถือว่าเป็นคุณธรรมที่ดี เป็นธรรมะที่พระพุทธเจ้าทรงสอนในเรื่องความไม่พยายาม ทเวรยชมระงับด้วยการไม่จองเวร ความเมตตาการุณา ซึ่งคุณธรรมคังกล่าวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัยโดยตรง คังนั้นวัยรุ่นจึงแสดงพฤติกรรมคังกล่าวเพื่อให้สังคมยอมรับ แต่ขณะเดียวกันก็ขัดแย้งกับความตองการที่แท้จริงของตน จึงทำให้เกิดความวิตกกังวลสูงยิ่งขึ้น

ปราชญ์ลาป่น กัณหเนตร (ปราชญ์ลาป่น กัณหเนตร 2515: 195 - 196) พบว่าพฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัยสัมพันธ์โดยตรงกับการปรับตัว เฉพาะในกลุ่มนักเรียนชายในกรุงเทพฯ เพราะพฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัยทำให้ได้รับรางวัลจากสังคม จึงทำให้ความวิตกกังวลลดลง และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีขึ้น เพราะสามารถปฏิบัติตนให้เป็นไปตามปทัสถานทีสังคมวางไว้ ทั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมแก้ปัญหาโดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็สงบไปไ้เองกับการปรับตัว แต่พบแนวโน้มว่าสัมพันธ์โดยตรงในกลุ่มนักเรียนชาย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า นักเรียนชายที่มีลักษณะใจเย็น หรือเฉย ๆ ไว้แล้วคังเอง มีแนวโน้มที่จะมีการปรับตัวได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯ มีทัศนคติในทางบวกต่อพฤติกรรมแก้ปัญหาโดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็สงบไปไ้เอง มากกว่ากลุ่มตัวอย่างในต่างจังหวัด (ปราชญ์ลาป่น กัณหเนตร 2515 : 208)

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมยกโทษหรือให้อภัย ในสังคมไทยส่วนมาก วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมดังกล่าวเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งถือวาพฤติกรรมดังกล่าว เป็นคุณธรรมทางพุทธศาสนา และการประพฤติปฏิบัติจะทำให้ได้รับรางวัลจากสังคม และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีขึ้น ส่วนพฤติกรรมแก้ปัญหาโดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็สงบไปได้เองนั้น ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯ มีทัศนคติในทางบวกต่อพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างในต่างจังหวัด

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

ลาซารัส อธิบายความเป็มาของ "การปรับตัว" ว่า (Lazarus, 1969:17-18) การปรับตัวมีกำเนิดมาจากวิชาชีววิทยา กล่าวคือ ดาร์วิน (Darwin) เป็นผู้เริ่มใช้คำว่า "การปรับตัว" (Adaptation) ในทฤษฎีวิวัฒนาการที่ว่าสิ่งมีชีวิตที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมของโลกที่เต็มไปด้วยภัยอันตรายได้เท่านั้นที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ การปรับตัวในแง่ชีววิทยา เป็นการปรับตัวที่เป็นไปตามสภาพความต้องการของร่างกาย แต่ในแง่จิตวิทยาหมายถึงการปรับตัวที่เป็นไปตามสภาพความต้องการของจิตใจ ลาซารัส กล่าวถึง การปรับตัวของมนุษย์ว่าเป็นไปตามแรงผลักดันสองอย่าง คือ

1. แรงผลักดันจากภายนอก (External Demands) เกิดจากการที่มนุษย์ต้องอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อม การที่มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกัน และต้องผูกพันกับผู้อื่น ดังนั้นคนเราจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสังคม ซึ่งเริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่

2. แรงผลักดันจากภายใน (Internal Demands) อันได้แก่ความต้องการอาหาร น้ำ และความอบอุ่น เพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยความสุขสบาย และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากสภาวะทางจิตซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้ เช่นความต้องการความอบอุ่นใจ ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม และความต้องการความสำเร็จ

โรเจอร์ (Rogers, 1947 : 358) กล่าวถึงการปรับตัวที่ถือว่า การปรับตัวที่ดีคือการที่บุคคลมีความเข้าใจในตนเอง และเข้าใจบุคลิกภาพของตนเอง เมื่อบุคคลรู้จักตนเอง รู้จักคุณภาพ ความสามารถ แรงบันดาลใจ และทัศนคติที่ก่อก่อตนเอง ตลอดจนเข้าใจสัมพันธ์ภาพ

ที่มีต่อบุคคลอื่น ก็จะไม่มีความตึงเครียด ซึ่งเป็นการปรับตัวที่ดีทางจิตวิทยา

ส่วนการปรับตัวทางค่านิยม และภายในตนเอง เฮิร์ลอค (Hurlock.

1950 : 428) กล่าวว่า ถ้าเด็กมีการปรับตัวดี จะมีลักษณะยอมรับสภาพของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถจะช่วยเหลือผู้อื่นได้ มีความเป็นประชาธิปไตย มีวิธีสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี และสนใจคนอื่น นอกจากนี้ เฮิร์ลอค ยังให้หลักพิจารณา ลักษณะของการปรับตัวที่ดีไว้ 5 ประการคือ

1. การแสดงออก (Overt Performance) ถ้าหากว่าพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเหมาะสมกับความคาดหวังของกลุ่ม อายุ และระดับของพัฒนาการแล้ว ก็จะเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

2. สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลได้ทุกกลุ่ม เด็กบางคนอาจปรับตัวเข้ากับบุคคลในครอบครัวได้ แต่กับบุคคลอื่นไม่กล้า เห็นม่าย เป็นต้น

3. มีทัศนคติที่ดีต่อคนอื่น

4. มีความพอใจในตนเอง

ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีในทัศนะของกอร์โลว์ (Gorlow. 1968 : 75 - 76) มีดังนี้

1. รักษาบูรณาการแห่งบุคลิกภาพไว้ได้ (Maintaining an integrated personality) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประสานสัมพันธ์กันระหว่างความต้องการของบุคคล และพฤติกรรมที่จะไปสู่จุดหมายนั้น โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างราบรื่น

2. ปฏิบัติตามปทัสฐานของสังคม (Conforming to social demands) หมายถึง การปฏิบัติตามให้กลมกลืนกับมาตรฐานที่สังคมวางไว้ ด้วยความรับผิดชอบของตนเอง

3. การปรับตัวเข้ากับสภาพความเป็นจริง (Adapting to reality conditions) หมายถึงการมีความสามารถในการที่จะเผชิญกับสภาพความยากลำบาก เพื่อที่จะนำตัวเอง ไปสู่จุดหมายที่วางไว้

4. มีความมั่นคง (Maintaining consistency) นั่นคือสามารถทำนายพฤติกรรม และมีความหวังว่าจะปรับตัวได้

5. มีวุฒิภาวะเพียงพอ (Maturing with age) การมีวุฒิภาวะ และพัฒนาการไปตามขั้นของความเจริญเติบโต และขบวนการของการปรับตัวที่สมบูรณ์แบบ
6. รักษาอารมณ์ให้อยู่ในภาวะปกติเสมอ (Maintaining an optimal emotional tone) ผู้ที่ปรับตัวได้ก็จะต้องไม่เป็นผู้ที่จิตใจ หรือสลดหดหู่จนเกินไปในการกระทำของคน
7. มองสิ่งใหม่ทัศนที่ดี และช่วยเหลือสังคม พฤติกรรมที่แสดงถึงการปรับตัวได้ก็จะต้องไม่เพียงแต่ยึดจุดมุ่งหมายของคนเป็นศูนย์กลาง แต่ควรคำนึงถึงสังคมด้วย

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดี พอสรุปได้ว่า บุคคลที่ปรับตัวได้ก็จะต้อง เป็นบุคคลที่เข้าใจและยอมรับสภาพของตนเอง สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ดี มีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น ปฏิบัติตนให้เป็นไปตามมาตรฐานของสังคม มีวุฒิภาวะและอารมณ์มั่นคง ตลอดจนยอมรับสภาพความเป็นจริงของชีวิตได้

การที่จะส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะของการปรับตัวที่ดีทั้งกล่าว หรือปรับตัวได้ขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติของพ่อแม่ หรือบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับเด็ก ดังที่ เอเยอร์ และเบอร์นรูเทอร์

(Ayer and Bernrueter. 1937 : 163) ศึกษาพฤติกรรมของเด็กอันเนื่องมาจากวินัยที่ได้รับจากพ่อแม่ต่าง ๆ กัน พบว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูดี มีบุคลิกภาพห่างจากความเป็นจริง ต้องการพึ่งผู้ใหญ่ในความรัก และเอาใจใส่อย่างผิดปกติ และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยยาก ส่วนเด็กที่พ่อแม่ฝึกให้รู้จักพึ่งตนเอง โดยให้รู้จักใช้ความคิด และตัดสินใจด้วยตนเอง จะสามารถปรับตัวและกล้าเผชิญความจริงได้ดีกว่า และต้องการพึ่งผู้ใหญ่น้อยกว่า เช่นเดียวกับที่สามารถ

(Smart. 1967 : 411) ทำการสำรวจเด็กที่ปรับตัวได้ดีจำนวน 400 คน อายุระหว่าง 5 - 20 ปี พบว่าเด็กที่ปรับตัวได้ดีเป็นเด็กที่ทำตามระเบียบวินัยของโรงเรียน ครู และเข้ากับเพื่อนฝูงได้ดี ทำงานด้วยความสามารถของตนเอง และควบคุมอารมณ์ได้ดี และจากการสัมภาษณ์สามารถเข้าถึงชีวิตของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งซึ่งช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดี ปรากฏว่าพ่อแม่ทุกคนกล่าวถึงเรื่องระเบียบวินัยว่ารวมไปถึงการทำโทษด้วย แต่ทั้งระเบียบวินัย และการทำโทษของอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม และมีเหตุผล

ลักษณะของครอบครัว มีผลต่อการปรับตัวของเด็กเช่นกัน จากผลการศึกษาของแลนดิส (Landis. 1954 : 105 - 106) ซึ่งศึกษาโดยส่งแบบสอบถามไปยังชั้นสูงสุดของโรงเรียน

มัธยม นักเรียนชาย จำนวน 1,900 คน นักเรียนหญิง จำนวน 240 คน พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ปกครองแบบประชาธิปไตยปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ปกครองแบบเข้มงวดอย่างเด่นชัด ในครอบครัวที่พ่อแม่ปกครองแบบเข้มงวด เด็กมีความขัดแย้งกับพ่อแม่มากกว่าครอบครัวที่พ่อแม่ปกครองแบบประชาธิปไตย ในปีต่อมา แลนด์ลิส (Landis. 1955 : 537 - 540) ยังได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวของเด็กวัยรุ่นเกี่ยวกับเพื่อนของครอบครัวที่พ่อแม่ปกครองแบบมีอำนาจเหนือบุตร และแบบประชาธิปไตย โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียน จำนวน 5,500 คน สรุปผลได้ว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ปกครองแบบประชาธิปไตยโดยทั่ว ๆ ไป ปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ปกครองแบบมีอำนาจเหนือบุตร

ในความสัมพันธ์ของบิดามารดา และการปรับตัวของเด็กนั้น แพตเตอร์สัน และคนอื่น ๆ (Patterson and others. 1967 : 170 - 179) ได้ศึกษาทัศนคติของบิดามารดา และการปรับตัวของเด็กอายุ 6 - 12 ปี กลุ่มตัวอย่างที่ใช่กลุ่มหนึ่ง เป็นเด็กที่มีปัญหาในการปรับตัว (กลุ่มคลินิก) จำนวน 31 คน อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่มีปัญหาในการปรับตัว จำนวน 29 คน จากการสัมภาษณ์บิดามารดาถึงทัศนคติในด้านต่าง ๆ คือด้านความสัมพันธ์กับเด็ก การให้คำแนะนำแบบประชาธิปไตย การให้อิสระ ความกลมเกลียวระหว่างบิดามารดาและเด็ก การปรับตัวทางสังคม ความกระตือรือร้น และความพร้อมในการแนะนำปรึกษา จากการเปรียบเทียบทัศนคติของบิดามารดาในกลุ่มตัวอย่างทั้งสอง ผลปรากฏว่า

1. ทั้งบิดามารดาของเด็กที่ปรับตัวได้ยากเป็นผู้ที่มีการสังคมน การปรับตัวมีความเป็นประชาธิปไตย และมีประสบการณ์ในการใช้ระเบียบวินัยกับลูกน้อยกว่าบิดามารดาของเด็กที่ไม่มีปัญหาในการปรับตัว
2. บิดามารดาของเด็กที่มีปัญหาในการปรับตัว (กลุ่มคลินิก) เป็นผู้ที่มีแนวโน้มในการให้คำแนะนำ เข้าไปพัวพันกับกิจกรรมและการวางแผนงานของลูก
3. ปัญหาบุคลิกภาพของกลุ่มเด็กในคลินิก เกิดจากทัศนคติในการอบรมเลี้ยงดูของมารดา โดยเฉพาะทัศนคติแบบประชาธิปไตย
4. ปัญหาที่เกิดขึ้นสัมพันธ์กับการปรับตัวไม่ดีของมารดาในกลุ่มคลินิก การใช้ระเบียบวินัย และการให้อิสระแก่ลูกอย่างไม่เหมาะสมของบิดา

ผลการวิจัยในต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบที่ช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดีขึ้นอยู่กับการใช้ระเบียบวินัย ลักษณะของครอบครัว และทัศนคติของบิดามารดาตลอดจนเป็นสำคัญ เด็กที่พ่อแม่ใช้ระเบียบวินัยเกินไป และเขินที่ เด็กจะปรับตัวได้ยาก แต่หาหากว่าพ่อแม่ใช้ระเบียบวินัยที่เหมาะสม ทำให้ลูกอย่างมีเหตุผล จะช่วยให้เด็กปรับตัวได้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ในด้านลักษณะของครอบครัวนั้น ปรากฏว่าเด็กที่มาจากครอบครัวแบบประชาธิปไตย ปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ปกครองแบบเข้มงวด หรือแบบมีอำนาจเหนือบุตร นอกจากนี้ทัศนคติที่ดีของพ่อแม่ จะทำให้ลูกปรับตัวทางสังคมได้ดี ทัศนคติที่ผิดปกติดัง ๆ ของพ่อแม่จะทำให้เด็กเกิดปฏิกิริยา มีปัญหาในการปรับตัว เพราะเด็กจะเลียนแบบพฤติกรรม หากที่ ตลอดจนทัศนคตินั้น ๆ จากพ่อแม่ตนเอง

สำหรับการวิจัยในประเทศไทยนั้น ประชาอุบลปิ่น กัณฑ์เนตร (ประชาอุบลปิ่น กัณฑ์เนตร 2515 : 186) พบว่ากลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯ มีการปรับตัวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างในต่างจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มนักเรียนชายในต่างจังหวัดมีการปรับตัวมากกว่ากลุ่มนักเรียนหญิงในต่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มนักเรียนชายในกรุงเทพฯ มีการปรับตัวมากกว่ากลุ่มนักเรียนหญิงในต่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วันเพ็ญ อายุการ (วันเพ็ญ อายุการ 2512 : 101) ศึกษาบุคลิกภาพแสดงตัวเก็บตัว ของเด็กชายและเด็กหญิง พบว่าเด็กชายมีลักษณะแสดงตัวสูงกว่าเด็กหญิง ซึ่งเด็กที่มีลักษณะแสดงตัวจะเป็นผู้ที่ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ง่าย

ในการศึกษาเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความเป็นผู้นำ ความรู้สึกรับผิดชอบ และการปรับตัวของ อภิสัทธี วงษา (อภิสัทธี วงษา 2517 : 55 - 57) พบว่าสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือนักเรียนที่มีความสามารถในการปรับตัวสูง จะมีลักษณะความเป็นผู้นำ และความรู้สึกรับผิดชอบสูงตามไปด้วย เมื่อจำแนกเพศพบว่าในกลุ่มรวม และกลุ่มชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม นักเรียนชายมีลักษณะความเป็นผู้นำสูงกว่านักเรียนหญิง แต่เมื่อพิจารณาการปรับตัวระหว่างเพศชายและเพศหญิง ไม่พบความแตกต่าง

สังวาลย์ สมสนธิ (สังวาลย์ สมสนธิ 2518 : 75) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งกับพ่อแม่ และการปรับตัวของวัยรุ่น กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สอง

และปีที่หา ปีการศึกษา 2517 ของโรงเรียนรัฐบาลในภาคกลางเฉพาะในกรุงเทพมหานคร นครปฐม และเพชรบุรี จำนวน 485 คน พบว่าความขัดแย้งของเด็กวัยรุ่นที่มีต่อพ่อแม่สัมพันธ์กับการปรับตัวของเด็กวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ ผลงานวิจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อการปรับตัวของเด็กนั้น สมาน กำนัน (สมาน กำนัน 2520 : 35) ศึกษาพบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยปรับตัวได้ดีกว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแบบเข้มงวดกวดขัน ทั้งที่แยกเพศ และไม่แยกเพศ ซึ่งสอดคล้องกับที่ แลนดิส (Landis, 1955 : 537 - 540) ได้ศึกษาไว้ว่าเด็กที่มาจากครอบครัวแบบประชาธิปไตย ปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ปกครองแบบมีอำนาจเหนือบุตร

จากผลการวิจัยดังกล่าวในประเทศไทย พอจะสรุปได้ดังนี้

1. เด็กชายมีลักษณะแสดงตัวมากกว่าเด็กหญิง ซึ่งการมีลักษณะแสดงตัวจะช่วยให้เด็กมีการยอมรับตนเอง และปรับตัวได้ดี
2. เด็กในกรุงเทพมหานคร ปรับตัวได้ดีกว่าเด็กในต่างจังหวัด ทั้งนี้เพราะเด็กในกรุงเทพมหานคร ได้รับบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่า
3. สัมพันธ์ภาพระหว่างพ่อแม่และเด็ก กับการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อการปรับตัวของเด็กมาก ถ้าสัมพันธ์ภาพระหว่างพ่อแม่และเด็กเป็นไปอย่างราบรื่น ทั้งพ่อและแม่เข้าใจในความรู้สึก และความต้องการของเด็ก ก็จะไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเด็กและพ่อแม่ ซึ่งจะช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดี เช่นเดียวกับเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีอิสระในการคิด การตัดสินใจ และได้รับการฝึกให้มีความรับผิดชอบ ย่อมจะเป็นแนวทางให้เด็กรู้จักต่อสู้ และเอาชนะอุปสรรค ปรับตัวในชีวิตทั้งในส่วนตัว และสังคมได้อย่างมีความสุข

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. การอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว มีสหสัมพันธ์พหุคูณต่อกัน

2. เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา แตกต่างกัน
3. เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ แตกต่างกัน
4. เด็กในกรุงเทพมหานครจะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา มากกว่าเด็กในจังหวัดนครสวรรค์
5. เด็กในกรุงเทพมหานครจะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับน้อยกว่าเด็กในจังหวัดนครสวรรค์
6. เด็กชาย จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา มากกว่าเด็กหญิง
7. เด็กหญิงจะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าเด็กชาย
8. เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเองจะปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง
9. เด็กในกรุงเทพมหานครจะปรับตัวได้ดีกว่าเด็กในจังหวัดนครสวรรค์
10. เด็กชายจะปรับตัวได้ดีกว่าเด็กหญิง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2522 จำนวน 470 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. เป็นโรงเรียนที่มีการสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. เป็นโรงเรียนสหศึกษาที่มีนักเรียนชาย - หญิง เรียนรวมอยู่ในห้องเดียวกัน
3. ในการสุ่มตัวอย่าง แบ่งสุ่มเป็น 2 ตอนคือ

3.1 กรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) คือ

3.1.1 สุ่มเขตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 24 เขต มาศึกษา 6 เขต

3.1.2 สุ่มโรงเรียนแต่ละเขตใน 6 เขต ที่เลือกมาจากข้อ 3.1.1

เขตละ 1 โรงเรียน

3.1.3 สุ่มห้องเรียนจากโรงเรียนที่เลือกมาโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน

3.2 จังหวัดนครสวรรค์ ใช้วิธีการสุ่มเช่นเดียวกับกรุงเทพมหานคร คือ

3.2.1 สุ่มอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 12 อำเภอ มาศึกษา 6

อำเภอ

3.2.2 สุ่มโรงเรียนในแต่ละอำเภอ ที่เลือกมาจากข้อ 3.2.1 อำเภอ

ละ 1 โรงเรียน

3.2.3 สุ่มห้องเรียนจากโรงเรียนที่เลือกมาโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน

จากวิธีการดังกล่าวได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 470 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน อำเภอ จังหวัด และเพศของนักเรียน

จังหวัด	อำเภอ	โรงเรียน	ม.ศ.3		รวม
			ชาย	หญิง	
<u>กรุงเทพมหานคร</u>	บางเขน	คอนเมือง	21	22	43
	พญาไท	สันติราษฎร์วิทยาลัย	22	21	43
	พระนคร	วัดสังเวช	11	27	38
	บางกะปิ	ลาดปลาเค้าพิทยาคม	18	24	42
	บางกอกน้อย	วัดบรมวงศด	21	19	40
	ยานนาวา	ยานนาเวศพิทยาคม	23	22	45
รวม กรุงเทพมหานคร			116	135	251
<u>นครสวรรค์</u>	เมือง	จิรประวัติพิทยาคม	23	16	39
	ลาดยาว	ลาดยาวพิทยาคม	17	20	37
	พยุหะคีรี	พยุหะพิทยาคม	21	16	37
	ตากฟ้า	ตากฟ้าวิชาประสิทธิ์	22	14	36
	ชุมแสง	ชุมแสงชนูทิศ	21	15	36
	ตากดี	ตากดีประชาสรรค์	22	12	34
รวม นครสวรรค์			126	93	219
รวมทั้งหมด			242	228	470

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัว
2. แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบบันทึกการฟัง

ตนเอง

3. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
4. แบบทดสอบการปรับตัว

1. แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัว เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับนักเรียน เพศ ภูมิลำเนา หรือที่อยู่อาศัย อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย ตลอดจนบุคคลที่ให้การอบรมเลี้ยงดูขณะอยู่ที่บ้าน

2. แบบสอบถามวัดการยอมรับเลี้ยงดู แบบฝึกให้ฟังตนเอง และ แบบบันทึกการฟังตนเอง ใช้แบบสอบถามที่ พีรพงศ์ สิริวัชฌานุกร (พีรพงศ์ สิริวัชฌานุกร 2520 : 96 - 98) สร้างขึ้นโดยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของ มาลา วิรุณานนท์ (มาลา วิรุณานนท์ 2515 : 37) ซึ่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้นใหม่ ประกอบด้วยแบบสอบถาม 34 ข้อ ในจำนวน 34 ข้อนี้จะเป็นคำถามที่เกี่ยวกับการยอมรับเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง 17 ข้อ และแบบบันทึกการฟังตนเอง 17 ข้อ

2.1 ลักษณะของแบบสอบถาม จะเป็นการปฏิบัติของพ่อแม่ต่อลูก โดยให้นักเรียนพิจารณาว่าพ่อแม่ปฏิบัติต่อตนมากน้อยเพียงไร และชี้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง คือ ทุกครั้ง, เกือบทุกครั้ง, บ่อยครั้ง, นาน ๆ ครั้ง หรือไม่เคยเลย

ตัวอย่าง (o) พ่อแม่ปล่อยให้ฉันไปไหน ๆ ได้โดยลำพัง

(oo) พ่อแม่ชอบคุยฉันต่อหน้าคนอื่น

	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
(o)			✓		
(oo)				✓	

2.2 การตรวจให้คะแนน พิจารณาจากการตรวจแบบสอบถาม ในการชี้แจง
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องต่าง ๆ ดังนี้ ถ้าชี้แจงช่อง "ทุกครั้ง" ให้ 5 คะแนน, ชี้แจง
ช่อง "เกือบทุกครั้ง", "บ่อยครั้ง", "นาน ๆ ครั้ง", และ "ไม่เคยเลย" ให้
4, 3, 2 และ 1 คะแนนตามลำดับ

ผู้ใดได้คะแนนในข้อสูง แสดงว่าได้รับการยอมรับถึงคุณภาพดีที่พึงตนเอง
ผู้ใดได้คะแนนในข้อต่ำ แสดงว่าได้รับการยอมรับถึงคุณภาพยังการพึงตนเอง

2.3 การทดลองสอบ เนื่องจากแบบสอบถามดังกล่าว พีรพงศ์ สิริวัฒนางกูร
(พีรพงศ์ สิริวัฒนางกูร 2520 : 33) ได้วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .75 ผู้วิจัยได้
นำแบบสอบถามนี้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม สังกัดกรมสามัญศึกษา ใน
กรุงเทพมหานคร และนครสวรรค์ ก่อนนำไปใช้ทดสอบจริง และจากการทดสอบนักเรียน
โรงเรียนวัดน้อยใน (กรุงเทพมหานคร) และโรงเรียนทหารอากาศอนุสรณ์ (นครสวรรค์)
จำนวน 150 คน นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ และหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธี Coefficient
alpha (Magnusson. 1966 : 116) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.791

3. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในการวัดพฤติกรรมตอบสนอง
ระหว่างบุคคลผู้วิจัยใช้เครื่องมือของ คริสเตียนเซน (Nuanpen. 1968 : 106 - 108
citing Christiansen. 1959 : unpagged) ซึ่ง ปรากฏฉบับ กั้นเนอร์ (ปรากฏฉบับ
กั้นเนอร์ 2515 : 40 - 43) ได้นำมาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กไทย และ นวลเพ็ญ
วิเชียรโชติ (Nuanpen. 1968 : 106 - 108) ได้อธิบายลักษณะเครื่องมือเอาไว้ว่าเป็นแบบ
ทดสอบวัดทิศทาง (direction) และวัดลักษณะ (form) ของพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา
เมื่อมีสิ่งเร้า หรือสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เกิดความขัดแย้ง

ทิศทางของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล มีสามทิศทางคือ

1. พฤติกรรมตอบสนองที่มีทิศทางสู่ภายนอก (Outwardly Directed)
2. ทิศทางสู่ภายใน (Inwardly Directed)
3. ทิศทางที่ไม่ใช่สู่ภายนอก หรือภายใน (Passively Directed)

ส่วนลักษณะของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล มีสองลักษณะ คือลักษณะพฤติกรรมมีบีบบังคับ (Threat Oriented) และลักษณะพฤติกรรมแก้ปัญหา (Problem Oriented) เมื่อรวมทิศทางและลักษณะพฤติกรรมเข้าด้วยกันแล้ว จะได้พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลเป็นหกแบบ ดังปรากฏในแผนภูมิข้างล่าง

ทิศทาง	พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล	
	ลักษณะมีบีบบังคับ	ลักษณะแก้ปัญหา
สู่ภายนอก	ตำหนิบุคคลอื่น	แก้ปัญหาที่บุคคลอื่น
สู่ภายใน	ตำหนิตนเอง	แก้ปัญหที่ตนเอง
ไม่ใช่สู่ภายนอกหรือภายใน	ยกโทษหรือให้อภัย	แก้ปัญหาโดยถือว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นเองก็ส่งไม่ได้เอง

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบทดสอบชนิดหาคำเลือก โดยสร้างเป็นสถานการณ์ต่าง ๆ 25 สถานการณ์ ในแต่ละสถานการณ์ จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลหกแบบดังตัวอย่าง

ตัวอย่างสถานการณ์ในแบบทดสอบ

- (๐) คืนหนึ่งนักเรียนเดินเข้าไปในห้อง และเตะขาโต๊ะเข้าอย่างจัง ตามปกติคนเราจะแสดงพฤติกรรม หรือแสดงความรู้สึกนึกคิดต่อสถานการณ์ชนิดนี้ต่าง ๆ กันไป เช่น
- ก. อยากเลือกขาโต๊ะออก
  - ข. โทษคนอื่นที่ขาโต๊ะเกะกะ
  - ค. โทษตนเองว่าไม่ระวัง
  - ง. เลื่อนโต๊ะให้พ้นทางเดิน
  - จ. บอกตนเองว่าไปโทษโต๊ะไม่ได้ มันไม่รู้เรื่องอะไรด้วย

ณ. ท้าใจเย็น ๆ ไว้เดี๋ยวกั๋หายเจ็บ

3.2 วิธีดำเนินการสอบ ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ในแบบทดสอบให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่า ถ้าตนประสบสถานการณ์เช่นนั้นบ้าง จะเลือกพฤติกรรมแบบไหนเป็นวิธีแสดงออก โดยให้เลือกเป็นสองแบบ จากพฤติกรรมที่กำหนดให้ หก แบบคือ

3.2.1 ให้เลือกแบบพฤติกรรมที่นักเรียนเห็นว่าเป็นวิธีที่ตรง หรือใกล้เคียง กับความรู้สึกนึกคิด การกระทำของนักเรียนมากที่สุด

3.2.2 ให้เลือกแบบพฤติกรรมที่นักเรียนเห็นว่าเป็นวิธีที่นักเรียนไม่เคย กระทำ หรือไม่ใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำของนักเรียนเลย

การตอบให้ตอบลงในกระดาษคำตอบซึ่งประกอบด้วยมาตราวัด 25 เส้น เท่ากับ จำนวนข้อของแบบทดสอบที่ให้ออกดี ใ้เส้นมาตราวัดจะมีเลขกำกับไว้ตั้งแต่หนึ่ง ถึง 15 ดังตัวอย่าง

ณ															ง
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

เลข 1 - 15 เป็นมาตราแสดงความใกล้เคียงหรือไกล จากความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำของนักเรียน

เลข 1 แสดงว่าไกลที่สุดจากความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำของนักเรียน เลข 2, 3, 4 และเลขที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ แสดงว่าค่อย ๆ ใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิด และการกระทำของนักเรียนมากขึ้น เลข 15 หมายถึงเหตุการณ์ดังกล่าวตรงหรือใกล้เคียงที่สุดกับความรู้สึกนึกคิด และการกระทำของนักเรียน ดังนั้นถ้าเลือกข้อที่กำหนดให้ ข้อใดตรงหรือใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำของนักเรียนแค่ไหน ให้นักเรียนเลือกเอาอักษรข้อเลือกนั้นเติม ลงไปเหนือเส้นมาตราวัดให้ตรงกับเลขใดเลขหนึ่ง ตามแต่ความรู้สึกของนักเรียน ว่าไกลมากน้อยแค่ไหน เช่นถ้าข้อเลือก ง. ไกลที่สุดกับความรู้สึกหรือการกระทำของนักเรียนก็ใส่อักษร ง. เหนือ เลข 15 หากใกล้เคียงกันแต่ไม่ไกลมากก็เลือกใส่ให้ตรงตัวเลขที่ลดหลั่นกันไป

ถ้าข้อเลือก จ. เป็นข้อที่นักเรียนไม่เคยทำเลย หรือไม่เคยคิดจะทำเลย หรือไม่ใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน ก็ให้นักเรียนเลือกตอบให้ตรงกับตัวเลขใดตัวเลข

หนึ่ง แล้วแต่จะเห็นว่าเหตุการณ์นั้น ๆ ทางไกลจากความคิดหรือการกระทำของนักเรียนเพียงใด หากไกลมากก็ใส่เหนือเลข 1 ถ้าไกลเหมือนกันแต่ไม่มากนักก็ใส่ตรง เลขที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ แล้วแต่กรณี

3.3 เกณฑ์การตรวจให้คะแนน พิจารณาตัวเลือกในแต่ละข้อซึ่งได้คะแนนตาม หมายเลขนั้น แล้วรวมคะแนนของพฤติกรรมแต่ละแบบทั้ง หกแบบ ตามคะแนนที่ได้ทั้ง 25 ข้อ โดยถือว่าผู้ที่ได้คะแนนสูงในแต่ละแบบพฤติกรรมมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมแบบนั้น หรือแสดงพฤติกรรมแบบนั้นบ่อยครั้ง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำในแต่ละแบบพฤติกรรมถือว่าไม่มีทัศนคติในทางไม่ดีต่อพฤติกรรมแบบนั้น หรือแสดงพฤติกรรมแบบนั้นบ่อยครั้งหรือไม่เคยแสดงเลย

3.4 การทดลองสอบ เนื่องจากแบบทดสอบดังกล่าว เป็นแบบทดสอบที่ ประชาฎาลปน์ กัทเนตร (ประชาฎาลปน์ กัทเนตร 2515 : 40 - 43) ได้นำเครื่องมือของ คริสเทียนเซนมาไซ และไควเคราะหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบนี้ โดยวิธีแบ่งครึ่ง (split - half) และใช้สูตรของสเปียร์แมน บรวาน์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7399 (N = 60) ดังนั้นก่อนนำไปทดสอบจริง ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบดังกล่าวไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนวัดคันน้อยใน จังหวัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนทหารอากาศอนุสรณ์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 150 คน และนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ และหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธี Coefficient alpha (Magnusson. 1966 : 116) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9170

4. แบบทดสอบการปรับตัว แบบทดสอบการปรับตัวสร้างขึ้นโดยมีวิธีการดังนี้

4.1 ศึกษางานวิจัย และตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การปรับตัวของ เควย์ (Quay. 1965 : 215 - 220), กอร์โลว์ (Gorlow. 1968 : 75 - 76), เฮิร์ลลอค (Hurlock. 1950 : 428), โครว์ และโครว์ (Crow and Crow. 1962 : 423 - 425), แมกนุสสัน (Magnusson. 1975 : 141 - 151), นิคา นิชยาน (นิคา นิชยาน 2520 : 230 - 232) และสมาน กำนีต (สมาน กำนีต 2520 : 59 - 60)

4.2 สร้างนิยามปฏิบัติการของการปรับตัว และรวบรวมลักษณะของผู้ที่ปรับตัวได้ดี โดยการศึกษาจากข้อ 4.1 ดังนี้

การปรับตัวหมายถึง การที่บุคคลสามารถที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยการประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับส่วนใหญ่มากกว่าส่วนน้อยของสังคม ตลอดจนเข้าใจสภาพของตนเอง และ สภาพของความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งผู้ที่ปรับตัวได้จะมีการแสดงออกดังนี้

4.2.1 มีความรู้สึกเป็นอิสระ หมายถึง มีความรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองไม่ถูกบังคับ มีอิสระในการทำอะไร ๆ ได้ มีความสามารถในการเลือกคบหาสมาคมกับบุคคลอื่นได้

4.2.2 ปฏิบัติตามหลักสถานของสังคม นั่นคือทำตามให้สอดคล้องกับมาตรฐานของสังคมมากกว่าความต้องการของตนเอง

4.2.3 มีความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง มีความภาคภูมิใจในตนเอง ไม่มีมัวน้อย ไม่กลัวเกรงตำแหน่ง ความยิ่งใหญ่ หรือการร่ำรวยระรานของผู้ใด ขณะเดียวกันก็ยอมรับความสามารถและความสำเร็จของผู้ที่เหนือกว่าตน

4.2.4 มีความมั่นคงทางอารมณ์ คือสามารถควบคุมอารมณ์ไม่ให้พุ่งชนไปกับสิ่งแวกฉวม เมื่อพบความลำบากก็ไม่เสียใจจนหมดกำลังใจที่จะต่อสู้อุปสรรค เมื่อประสบความสำเร็จก็ไม่ดีใจจนลืมหู

4.2.5 มีความเข้าใจและยอมรับสภาพของตนเอง มีความเข้าใจถึงสภาพฐานะของตนเอง รวมทั้งจุดเด่น และจุดอ่อนของตนเอง

4.2.6 ยอมรับสภาพความเป็นจริง มีความกล้าที่จะเผชิญชีวิต แม้ว่าจะมีเหตุการณ์ร้ายแรงในบางขณะก็ไม่ท้อใจ กล้าที่จะต่อสู้เต็มกำลังความสามารถ

4.2.7 มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น เป็นผู้มองบุคคลอื่นในแง่ดี ปราศจากอคติใด

4.2.8 ปราศจากนิสัยทางจิตที่กระทบกระเทือนต่อบุคลิกภาพ คือไม่ลงโทษตัวเองว่าทำผิด แต่จะจากจาประสบการณ์ไว้เป็นบทเรียนที่มีค่า ไม่ทวาดระแวงสงสัยผู้อื่น ไม่หมุ่หมิมในเรื่องเล็กน้อยที่ไร้สาระ ไม่เกรงเกรียงและวิตกกังวลจนเกินกว่าเหตุ

4.2.9 ไม่เป็นผู้เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม หมายความว่าไม่เป็นผู้ที่มีความเบียดเบียน มีการทะเลาะวิวาทบ่อย ๆ ทำความพอใจให้แก่ตนเองโดยไม่คำนึงถึงบุคคลอื่น และไม่ยุติธรรมต่อบุคคลอื่น

4.2.10 ไม่เป็นผู้ผิดกิจกรรมลอยนอ เป็นบุคคลที่สามารถนำเหตุการณ์ที่เข้ามาแล้วมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ไม่เป็นคนเจ้าความคิด เก็บตัว ไม่คบหาสมาคมกับบุคคลอื่น

4.2.11 สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี คือสามารถที่จะปฏิบัติตนเข้ากับบุคคลทุกกลุ่มโดยเฉพาะ บิดา มารดา ครู และเพื่อน มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีใจกว้างพอที่จะรับฟังความคิดเห็น และข้อโต้แย้งของผู้อื่น

4.3 จากการวิเคราะห์พฤติกรรมที่แสดง ออกถึงการปรับตัวที่ดี นำมาสร้างเป็นคำถามสั้น ๆ เกี่ยวกับความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของการปรับตัว จำนวน 100 ข้อ

4.4 ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) ชนิด 5 คำตอบ ซึ่งถามความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

ตัวอย่าง

ท่านมีความรู้สึกหรือเคยปฏิบัติตนต่อสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้อย่างไร

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(0) ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจในการผูกมิตรหรือพูดคุยเมื่ออยู่ในกลุ่มคนมาก ๆ		✓			
(00) ข้าพเจ้าสามารถเข้ากับเพศตรงข้ามได้ดี			✓		

4.5 เกณฑ์การให้คะแนน

คำถามที่เป็นคำถามในทางลบ เมื่อนักเรียนกาเครื่องหมาย " ✓ " ของ "มากที่สุด" ให้ 1 คะแนน, ของ "มาก" ให้ 2 คะแนน, ของ "ปานกลาง" ให้ 3 คะแนน, ของ "น้อย" ให้ 4 คะแนน และของ "น้อยที่สุด" ให้ 5 คะแนน

ส่วนคำถามในทางบวกให้คะแนนตรงข้ามกันคือให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 เมื่อตอบของ มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบทดสอบตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 70 หรือมากกว่าขึ้นไป ถือว่าปรับตัวได้ดี ส่วนผู้ที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 30 ลงมาถือว่าปรับตัวไม่ดี

4.6 การหาคุณภาพของแบบทดสอบ

4.6.1 ทาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบ นำแบบทดสอบที่สร้าง ขึ้นจำนวน 100 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามของโรงเรียนวัดน้อยใน จังหวัด กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนทหารอากาศอนุสรณ์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 150 คน เมื่อนำมาตรวจให้คะแนนตามวิธีการและหลักเกณฑ์การให้คะแนนแล้ว นำคะแนนมาเรียงจากน้อยสุดถึง มากที่สุด และเอามาเพียง 25 % จากคะแนนสูงสุด และต่ำสุด มาวิเคราะห์รายข้อโดยใช้ $t - test$, (McNemar. 1969:115) ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกสูง คือมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขึ้นไปไว้จำนวน 40 ข้อ ซึ่งค่าอำนาจ จำแนกรายข้อของแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 3.0833 - 7.9285 (ดูรายละเอียดภาคผนวก)

4.6.2 การหาค่าความเชื่อมั่น นำแบบทดสอบที่คัดเลือกแล้วจากข้อ

4.6.1 ไปทดสอบกับนักเรียนระดับชั้นเดียวกัน แต่คนละกลุ่ม ทั้งในกรุงเทพมหานคร และ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธี Coefficient alpha (Magnusson. 1966:116) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.8342

4.6.3 การหาค่าความเที่ยงตรง

ก. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ใช้วิธี Face Validity โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางจิตวิทยาตรวจดูลักษณะคุณภาพของแบบทดสอบ ที่สร้างขึ้นมาเกี่ยวข้องกับกรปรับตัวหรือไม่

ข. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

หาโดยวิธีหาความสัมพันธ์กับแบบทดสอบอื่น (Anatesi. 1961 : 114-115) ซึ่งผู้วิจัยได้หา ความสัมพันธ์กับแบบทดสอบวัดการปรับตัวของ สมาน กำเนิด (สมาน กำเนิด 2520 : 59-60) โดยแบบทดสอบชุดนี้มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8960 และมีลักษณะของแบบทดสอบเหมือนกับแบบทดสอบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีหาความเที่ยงตรง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบการปรับตัวของ สมาน กำเนิด กับ แบบทดสอบการปรับตัวของผู้วิจัยไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามของโรงเรียนวัดสังเวช ในกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และโรงเรียนทหารอากาศอนุสรณ์ ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 78 คน ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์แล้วหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กัน ปรากฏว่าได้ค่าความ

เที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเท่ากับ 0.7525 คือนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างอยู่ในระดับสูง

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม และแบบทดสอบทั้ง 4 ฉบับไปทดสอบกับนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ก่อนที่จะให้นักเรียนตอบ ผู้วิจัยได้แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย และวิธีการในการตอบแบบสอบถามและแบบทดสอบแต่ละชุดให้นักเรียนเข้าใจ และสบายใจในการตอบ ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามและแบบทดสอบประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที โดยให้นักเรียนหยุดพักระหว่างการทำแบบทดสอบแต่ละฉบับประมาณ 5 นาที

วิธีหักล้างกับข้อมูล และสถิติที่ใช้

1. เมื่อได้ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม และแบบทดสอบทั้งหมดมาคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ และนำมาตรวจเช็คแนตามเกณฑ์ของเครื่องมือแต่ละชุด แล้วนำคะแนนที่ได้มาแยกเก็บออกเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
2. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ความแปรปรวน (Variance) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัวของกลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู สถานที่อยู่ หรือภูมิภาค และเพศ โดยใช้ Z - test (Freund, 1967 : 255)
4. หาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple correlation) ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม Stepwise multiple correlation

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ

1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) โดยไชสุทร (Edward. 1968 : 80)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าความแปรปรวน (Variance) โดยไชสุทร (Ferguson. 1966:67)

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยไชสุทร

(Ferguson. 1966 : 67)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการยอมรับได้ยิ่งยู่ แบบทดสอบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และแบบทดสอบการปรับตัว โดยใช้ Coefficient alpha (Magnusson. 1966 : 116)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \frac{S_t^2 - \sum S_i^2}{S_t^2}$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n แทน จำนวนข้อสอบ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของข้อสอบทั้งหมด

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของข้อสอบแต่ละข้อ

3. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบการปรับตัวโดยใช้สูตร (Garrett. 1966 : 143)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2] [N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{XY} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X และตัวแปร Y

$\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนน สอง ชุด

$\sum X, \sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนในแต่ละชุด

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

4. หาค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตร (Freund. 1967 : 255)

$$z = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

z	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน Z - distribution
$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
S_1^2, S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
n_1, n_2	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมดในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

5. หาคาสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple correlation) โดยใช้คอมพิวเตอร์

โปรแกรม Stepwise multiple correlation.

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน
Z	แทน	ค่าที่พิจารณาใน Z - distribution
df	แทน	Degree of freedom
R	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ
r	แทน	ความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปร
SS	แทน	Sum Square
MS	แทน	Mean Square
F	แทน	ค่าที่พิจารณาใน F - distribution
X_1	แทน	คะแนนการอบรมเลี้ยงดูที่ได้จากการทดสอบเมื่อหาคะแนนที่คาดหวัง
X_2	แทน	คะแนนพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลที่ได้จากการทดสอบเมื่อหาคะแนนที่คาดหวัง
Y^*	แทน	คะแนนการปรับแก้ที่คาดหวัง

ผลการวิเคราะห์หยาบ

ผลการวิเคราะห์หยาบที่จะเสนอนี้เป็นผลที่ได้มาจากการวิเคราะห์หยาบตามลำดับ และ
 ความวิธีการที่กล่าวไว้ในบทที่สาม โดยจะเสนอผลการวิเคราะห์หยาบ พร้อมทั้งการแปลความหมาย
 เป็นสองตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่าง
 บุคคล และการปรับตัว

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดู สถานที่อยู่และเพศ
 ต่างกัน เมื่อตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลสองลักษณะคือ พฤติกรรมตอบสนอง
 ระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา และลักษณะมีบังคับ และการปรับตัว

ตอนที่ 1 การหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
 และการปรับตัว

ในการวิเคราะห์ และแปลความหมาย ได้แสดงค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ ในการวิเคราะห์ของ
 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่ว่า "การอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรม
 ตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว มีสหสัมพันธ์พหุคูณต่อกัน" โดยใช้คอมพิวเตอร์
 โปรแกรม Stepwise multiple correlation ดังนี้

ตาราง 2 แสดงค่าสหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรทั้งสามคือ การอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรม
 ตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว

ตัวแปร	การอบรมเลี้ยงดู	พฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคล	การปรับตัว
การอบรมเลี้ยงดู	1.0000	0.1173	0.2481*
พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล		1.0000	-0.0746
การปรับตัว			1.0000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .195$)

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า การอบรมเลี้ยงดู และ การปรับตัว สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การอบรมเลี้ยงดูไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และ พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลไม่สัมพันธ์กับการปรับตัว

เมื่อนำตัวแปรทั้งสาม คือ การอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และ การปรับตัว มาหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ ไคสกาลสัมพันธ์พหุคูณ $(R) = 0.2692$

ในการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ ทดสอบโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) หรือ F - test ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากตัวเกณฑ์ (การปรับตัว) และคะแนนจากตัวพยากรณ์สองตัว (การอบรมเลี้ยงดู และ พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล) ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 470 คน เพื่อทดสอบดูว่าทั้งสามตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

Source of Variation	df	SS	MS	F
Regression	2	9098.7912	4549.3956	18.2511**
Residual	467	116407.3023	249.2661	
Total	469	125506.0935		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

$$F_{.01} (df = 2, 467) = 4.66$$

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากตัวเกณฑ์ (การปรับตัว) และคะแนนจากตัวพยากรณ์สองตัว (การอบรมเลี้ยงดู และ พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) พบว่า ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 $(F = 18.2511)$ แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเกณฑ์และตัวพยากรณ์ มีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรง นั่นคือ การอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว

มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ในการพยากรณ์การปรับตัว โดยใช้การอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล เป็นตัวพยากรณ์ สามารถเขียนสมการพยากรณ์ ในรูปของคะแนนดิบได้ดังนี้

$$Y' = .3364 X_1 - .0713 X_2 + 142.6202$$

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดู สถานที่อยู่ และเพศแตกต่างกัน เมื่อตัวแปรตามคือ พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลสองลักษณะคือ พฤติกรรมในลักษณะแก้ปัญหา และพฤติกรรมในลักษณะบีบบังคับ และการปรับตัว

2.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหาของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง

ในการเสนอข้อยกข้อไปนี้ เป็นการวิเคราะห์และแปลความหมายเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัยข้อ 2 ที่ว่า "เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหาแตกต่างกัน" โดยวิเคราะห์และแปลความหมายดังนี้

ตาราง 4 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหาของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง

การอบรมเลี้ยงดู	N	$\bar{X}$	S^2	Z
แบบฝึกให้ฟังตนเอง	226	195.2035	1723.9761	1.7606
แบบยับยั้งการฟังตนเอง	244	187.8483	2397.2522	

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับของ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง

ในการเสนอข้อมูลต่อไปนี้ เป็นการวิเคราะห์และแปลความหมายเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัย ข้อ 3 ที่ว่า "เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง จะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ แตกต่างกัน" โดยวิเคราะห์ และ แปลความหมายดังนี้

ตาราง 5 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ด้านพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ ของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง

การอบรมเลี้ยงดู	N	$\bar{X}$	S^2	Z
แบบฝึกให้ฟังตนเอง	226	206.5796	1578.2758	1.2796
แบบยับยั้งการฟังตนเอง	244	211.2909	1603.4739	

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.3 เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหาของเด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดนครสวรรค์

ในการวิเคราะห์ และแปลความหมาย เพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัยข้อ 4 ที่ว่า "เด็กในกรุงเทพมหานครจะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา มากกว่าเด็กในจังหวัดนครสวรรค์" ได้วิเคราะห์และแปลความหมายดังนี้

ตาราง 6 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ด้านพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา ของเด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดนครสวรรค์

สถานที่อยู่	N	$\bar{X}$	S^2	Z
เด็กในกรุงเทพมหานคร	251	186.4741	1998.9463	** -3.0093
เด็กในจังหวัดนครสวรรค์	219	198.4474	1722.8263	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($Z_{.01} = 2.326$)

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า เด็กในกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา น้อยกว่าเด็กในจังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงข้ามกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.4 เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ ของเด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดนครสวรรค์

ในการวิเคราะห์ และแปลความหมาย เพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัยข้อ 5 ที่ว่า "เด็กในกรุงเทพมหานครจะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ น้อยกว่าเด็กในจังหวัดนครสวรรค์" ได้วิเคราะห์ และแปลความหมายดังนี้

ตาราง 7 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ด้านพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับของ เด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดนครสวรรค์

สถานที่อยู่	N	$\bar{X}$	S^2	Z
เด็กในกรุงเทพมหานคร	251	212.6175	1815.8771	* -1.9698
เด็กในจังหวัดนครสวรรค์	219	204.9086	1769.7530	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($Z_{.05} = 1.645$)

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า เด็กในกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะมีบังคับมากกว่าเด็กในจังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงข้ามกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.5 เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหาของเด็กชาย และเด็กหญิง

การเสนอข้อมูลต่อไปนี้ เป็นการวิเคราะห์และแปลความหมายเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัยข้อ 6 ที่ว่า "เด็กชายจะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา มากกว่าเด็กหญิง" โดยวิเคราะห์ และแปลความหมายดังนี้

ตาราง 8 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ด้านพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะแก้ปัญหาของเด็กชายและเด็กหญิง

เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	Z
ชาย	242	195.9338	1874.8130	*
หญิง	228	187.9342	1906.2731	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($Z_{.05} = 1.645$)

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า เด็กชาย มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา มากกว่าเด็กหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงข้ามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.6 เปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะมีบังคับของเด็กชาย และเด็กหญิง

การเสนอข้อมูลต่อไปนี้ เป็นการวิเคราะห์ และแปลความหมายเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัยข้อ 7 ที่ว่า "เด็กหญิงจะมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะมีบังคับ มากกว่าเด็กชาย" โดยวิเคราะห์ และแปลความหมายดังนี้

ตาราง 9 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับของ
เด็กชาย และเด็กหญิง

เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	Z
ชาย	242	204.1528	1920.1093	** 2.5810
หญิง	228	214.2894	1707.5898	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($Z_{.01} = 2.326$)

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า เด็กหญิงมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าเด็กชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.7 เปรียบเทียบการปรับตัว ของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง

ในการเสนอข้อมูลต่อไปนี้ เป็นการวิเคราะห์และแปลความหมาย เพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัย ข้อ 8 ที่ว่า "เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง จะปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการฟังตนเอง" โดยวิเคราะห์ และแปลความหมาย ดังนี้

ตาราง 10 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในการปรับตัว ของเด็กที่ได้รับการอบรม
เลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง

การอบรมเลี้ยงดู	N	$\bar{X}$	S^2	Z
แบบฝึกให้ฟังตนเอง	226	151.1017	174.4829	** 8.1107
แบบยับยั้งการฟังตนเอง	244	140.6721	215.1389	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($Z_{.01} = 2.326$)

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง มีการปรับทัศนคติว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีขังการฟังตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.8 เปรียบเทียบความแตกต่างในการปรับตัว ของเด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดนครสวรรค์

การเสนอข้อมูลต่อไปนี้ เป็นการวิเคราะห์ และแปลความหมาย เพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัยข้อ 9 ที่ว่า "เด็กในกรุงเทพมหานคร จะปรับตัวได้ดีกว่าเด็กในจังหวัดนครสวรรค์" โดยวิเคราะห์ และแปลความหมายดังนี้

ตาราง 11 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในการปรับตัวของ เด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดนครสวรรค์

สถานที่อยู่	N	$\bar{X}$	S ²	Z
เด็กในกรุงเทพมหานคร	251	145.8685	242.6586	0.2852
เด็กในจังหวัดนครสวรรค์	219	145.4794	195.8378	

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่าเด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดนครสวรรค์ มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.9 เปรียบเทียบความแตกต่างในการปรับตัวของ เด็กชาย และเด็กหญิง

การเสนอข้อมูลต่อไปนี้ เป็นการวิเคราะห์และแปลความหมาย เพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัยข้อ 10 ที่ว่า "เด็กชายจะปรับตัวได้ดีกว่าเด็กหญิง" โดยวิเคราะห์และแปลความหมายดังนี้

ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในการปรับตัวของเด็กชาย และเด็กหญิง

เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	Z
ชาย	242	144.9173	207.8105	-1.1513
หญิง	228	146.5043	237.4316	

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า เด็กชาย และเด็กหญิงมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว ของเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดู สถานที่อยู่ และเพศ แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2522 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 251 คน และจังหวัด นครสวรรค์ จำนวน 219 คน รวมทั้งสิ้น 470 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

- 2.1 แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัว
- 2.2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง ของ ฟิรฟงศ์ ดิรวังนางกูร (ฟิรฟงศ์ ดิรวังนางกูร 2520 : 29 - 33) เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) จำนวน 34 ข้อ
- 2.3 แบบทดสอบวัดพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ใช้แบบทดสอบของ ปราชญาลปน์ กัทธเนตร (ปราชญาลปน์ กัทธเนตร 2515 : 40 - 43) ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดพฤติกรรมตอบสนองที่แสดงออกในสองลักษณะ (คือพฤติกรรมลักษณะบีบบังคับ และพฤติกรรม

ลักษณะแก้ปัญหา) และในสามทิศทาง (คือ ทิศทางสู่ภายนอก ทิศทางสู่ภายใน และทิศทางที่ไม่ใช้สู่ภายนอกหรือภายใน) รวมเป็นพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล หก แบบด้วยกัน

แบบทดสอบนี้มี 25 ข้อ แต่ละข้อสร้างเป็นสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งและมีพฤติกรรมตอบสนองหกแบบให้เลือก ใหญ่ตอบเลือกแบบพฤติกรรมสองแบบจากหกแบบที่กำหนดให้ โดยแบบที่หนึ่งให้เลือกพฤติกรรมซึ่งตรงหรือใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิดหรือพฤติกรรมที่นักเรียนเคยทำมากที่สุด ส่วนแบบที่สองให้เลือกพฤติกรรมซึ่งห่างไกล ไม่ใกล้เคียงกับความรู้สึกนึกคิด หรือเป็นพฤติกรรมซึ่งนักเรียนไม่เคยคิดทำ หรือไม่เคยปฏิบัติเช่นนั้นเลย แบบทดสอบนี้มี 15 สเกล ในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า ที่กำหนดความไกลหรือใกล้ของความรู้สึกต่อพฤติกรรมตอบสนองที่ให้เลือก

2.4 แบบทดสอบการปรับตัว เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นแบบทดสอบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 40 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ตรวจสอบความเหมาะสมแบบสอบถามการยอมรับเลี้ยงดู แบบทดสอบวัดพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว และคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ไว้
2. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และความแปรปรวน (Variance)
3. ใช้ Z - test เพื่อทดสอบความแตกต่างของเก็ที่มีการยอมรับเลี้ยงดูสถานที่อยู่ และ เพศ แตกต่างกัน เมื่อตัวแปรตามคือพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลสองลักษณะคือ พฤติกรรมในลักษณะแก้ปัญหา และพฤติกรรมในลักษณะบีบบังคับ และการปรับตัว
4. หาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างการยอมรับเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม Stepwise multiple correlation

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังนี้

1. การหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า การอบรมเลี้ยงดู มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่การอบรมเลี้ยงดูไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ไม่สัมพันธ์กับการปรับตัว
2. การหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง การอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว พบว่า การอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว มีสหสัมพันธ์พหุคูณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดู สถานที่อยู่ และเพศ แตกต่างกัน เมื่อตัวแปรตามคือพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลสองลักษณะคือ พฤติกรรมในลักษณะแก้ปัญหา และพฤติกรรมในลักษณะบีบบังคับ และการปรับตัว พบว่า
  - 3.1 เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน
  - 3.2 เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง และแบบยับยั้งการฟังตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับ ไม่แตกต่างกัน
  - 3.3 เด็กในกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหาน้อยกว่าเด็กในจังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
  - 3.4 เด็กในกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าเด็กในจังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
  - 3.5 เด็กชายมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหามากกว่าเด็กหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
  - 3.6 เด็กหญิงมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าเด็กชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. การเปรียบเทียบความแตกต่างในการปรับตัวของเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดู สถานที่อยู่ และเพศ แตกต่างกัน พบว่า

4.1 เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง มีการปรับตัวดีกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยังฟังตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 เด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดนครสวรรค์ มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

4.3 เด็กชายและเด็กหญิง มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว

จากผลการศึกษา เมื่อหาค่าความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรคู่ต่าง ๆ พบว่าการอบรมเลี้ยงดูสัมพันธ์กับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การอบรมเลี้ยงดูไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัวไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล แต่เมื่อนำตัวแปรทั้งสามคือการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัว มาหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกลับพบว่า ทั้งสามตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ($R = 0.2692$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การที่พบผลเป็นเช่นนี้ ทั้ง ๆ ที่ควรจะไม่พบความสัมพันธ์รวมกัน อาจเป็นเพราะอิทธิพลของตัวแปรการปรับตัวเข้าไปมีส่วนช่วย แต่เนื่องจากค่าสหสัมพันธ์พหุคูณมีค่าน้อย อำนาจการพยากรณ์จึงมีไม่มากนัก แต่อย่างไรก็ตาม ผลที่พบนี้สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรม และบุคลิกภาพของเด็ก เด็กจะมีพฤติกรรมและการปรับตัวในรูปใดขึ้นอยู่กับอยู่กับการอบรมเลี้ยงดูเป็นสำคัญ ดังที่ เอเยอร์ และ เบอ์นรูเออร์ (Ayer and Bernrueter, 1937 : 163) ศึกษาพบว่าเด็กที่มีบิดามารดาฝึกให้รู้จักฟังตนเอง รู้จักคิดและตัดสินใจช่วยเหลือตนเอง จะสามารถปรับตัว และกล้าเผชิญความจริง ได้ดีกว่าเด็กที่เรียกร้องความรัก และต้องการความเอาใจใส่จากผู้ใหญ่อย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมาน กำเนิด (สมาน กำเนิด 2520 : 35) ที่พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย เพราะการ

อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ใช้เหตุผลร่วมกันระหว่างบิดามารดา และลูก ในการกระทำสิ่งต่าง ๆ จึงทำให้เด็กเกิดความอบอุ่น กล้าแสดงความคิดเห็น มีความมั่นคงทางอารมณ์ และปรับตัวได้ดี ตรงข้ามกับเด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาใช้อำนาจสิทธิ์ขาด ขาดการฝึกฝนให้เด็กรู้จักพึ่งตนเอง ไม่ยอมให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง เมื่อโตขึ้นเด็กประเภทนี้จะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความรับผิดชอบ และยากที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้

นอกจากการอบรมเลี้ยงดูจะมีผลต่อการปรับตัวของเด็กแล้ว ยังมีผลต่อพฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคลของเด็กด้วย กล่าวคือพฤติกรรมของแต่ละบุคคลเป็นไปตามความต้องการระหว่างบุคคล อันได้แก่ การได้รับความรัก การเป็นที่ยอมรับ และการควบคุมดูแล ซึ่งความต้องการดังกล่าวพัฒนามาตั้งแต่วัยเด็ก (Shaw, 1970 : 257 - 258) พฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคลจึงขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา และเด็กในระยะเริ่มแรก เด็กที่ได้รับความรัก ได้รับการยอมรับ และได้รับอิสระในการแสดงพฤติกรรม จะเป็นคนที่กล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง แต่หาเด็กถูกทอดทิ้ง ถูกปฏิเสธจากบิดามารดา หรือบิดามารดาเข้มงวดในเรื่องระเบียบวินัยเกินไป คัดสินใจให้ในทุกเรื่อง ไม่ยอมให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง จะทำให้เด็กไม่รู้จักแก้ปัญหา ขาดความรับผิดชอบ มีความวิตกกังวล และปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้ ขณะเดียวกันถ้าความต้องการของเด็กในเรื่องการได้รับความรัก การเป็นที่ยอมรับ และการควบคุมดูแลไม่เพียงพอ เด็กจะไขว่คว้าหาป้องกันตัว (Shaw, 1970 : 258 - 260) เช่นมีพฤติกรรมด้อยหน่า ทำหุนหันเอง ทำหุนหันคนอื่น อ้างเหตุผล หรือเก็บกด ซึ่งถ้าแสดงพฤติกรรมดังกล่าวตลอดเวลา จะสร้างบุคลิกภาพที่ไม่พึงปรารถนาขึ้น เด็กไม่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ ทั้งนี้บิดามารดาจึงเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรม และบุคลิกภาพของเด็ก การอบรมเลี้ยงดู และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในระยะเริ่มแรกระหว่างบิดามารดาและเด็กเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรม และการปรับตัวที่เหมาะสม

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดู สถานที่อยู่ และเพศ แตกต่างกัน เมื่อตัวแปรตามคือ พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลสองลักษณะ อันได้แก่ พฤติกรรมในลักษณะแก้ปัญหา และพฤติกรรมในลักษณะเป็นบงคับ

2.1 ในการเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา พฤติกรรมในลักษณะเป็นบงคับ ของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ผลปรากฏว่า เด็กที่ได้รับ

การอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกหัดให้พึ่งตนเอง และแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา และ ลักษณะบีบบังคับไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฟิรพงศ์ ดิรวณิชางกูร (ฟิรพงศ์ ดิรวณิชางกูร 2520 : 64) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกหัดให้พึ่งตนเอง และแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง มีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหา และลักษณะบีบบังคับไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสังคมไทย ขนบธรรมเนียม และค่านิยมทางวัฒนธรรมไทยเน้นในเรื่องระบบอาวุโส ความสุภาพ ความเคารพเชื่อถือในตัวบุคคล และการมีสัมมาคารวะ จึงทำให้เด็กไทยมีพฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงออก (ไพฑูริย์ เครือแก้ว 2506 : 2 - 6) ถึงผลการทดลองของ วิราพร เทพวีระพงศ์ (วิราพร เทพวีระพงศ์ 2514 : 187 - 188) ที่พบว่า ในการแก้ปัญหา กลุ่มที่ไม่มีผู้อาวุโสรวมอยู่ควมมีการให้ข้อคิดเห็น วิเคราะห์ ประเมินผล แสดงความรู้สึกออกมา และให้ความเข้าใจแก่ผู้อื่นมากกว่ากลุ่มที่มีผู้อาวุโส โดยเฉพาะพวกที่เกรงใจน้อย แสดงออกมากที่สุด ส่วนพฤติกรรมด้านการถวญปัญหาทาง ๆ ก็ปรากฏผลเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะกลุ่มเกรงใจมากที่สุดที่มีผู้อาวุโสมีการซักถามปัญหาน้อยที่สุด ทั้งนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า ค่านิยมเรื่องการเชื่อฟัง เคารพหมั่นถือ ยำเกรงผู้อาวุโส มีผลให้พฤติกรรมด้านการตอบ และถวญปัญหาลดลง แสดงว่าผู้อาวุโสมีส่วนในการระงับกั้นพฤติกรรมของ เด็กในด้านการแก้ปัญหาทาง ๆ นอกจากนี้ วีรยุทธ วิเชียรโชติ (วีรยุทธ วิเชียรโชติ 2513 : 35 - 42) ซึ่งให้เห็นว่าระบบสังคมไทยมีลักษณะเป็นแบบไมคริสัมพันธ์ (Affiliative Society) คือมีลักษณะเป็นสังคมที่เคร่งครัดต่อประเพณีดั้งเดิม มีระบบเจ้าขุนมูลนาย และเคารพยำเกรงผู้อาวุโส ไม่เป็นอิสระแก่ตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นโต้แย้งผู้อื่น เพราะมีความเคารพหรือเกรงใจ ผู้น้อยต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามความความเห็นของผู้ใหญ่โดยปราศจากข้อโต้แย้ง และเยาวชนได้รับความคุ้มครองจากผู้ใหญ่ในสังคมมาก ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในตนเอง ทำให้ขาดความกล้าในการตัดสินใจ ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดลักษณะความเป็นผู้นำ กวญเหตุนี้จึงทำให้คนไทยโดยทั่วไปไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าตัดสินใจ แม้ว่าตนเองจะไม่พอใจในสิ่งใดก็เก็บเอาไว้ในใจ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสิ่งแวดล้อมภายนอกอันได้แก่ระบบอาวุโส ค่านิยม ความเกรงใจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กมาก เพราะเด็กมีค่านิยมชีวิตผูกพันอยู่กับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่เท่านั้น เด็กต้องมี

ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม เช่น ครู และเพื่อน ฯลฯ ซึ่งจะเป็นผู้ถ่ายทอดและปลูกฝังค่านิยม
 ดังกล่าวให้กับเด็กที่ละน้อย จนกลายเป็นบุคลิกภาพประจำตัวขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ ดัน แพเพอร์
 (ดัน แพเพอร์ 2517 : 46) พบว่า การอบรมเลี้ยงดู และความเกรงใจไม่มีความสัมพันธ์กัน
 แต่ปรากฏการณ์ ก้นเหนียว (ปรากฏการณ์ ก้นเหนียว 2515 : 186 - 194) ศึกษาพบว่า
 พฤติกรรมในลักษณะก้นเหนียว อันได้แก่ พฤติกรรมก้นเหนียวที่บุคคลอื่นสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับ
 ความเกรงใจ พฤติกรรมลักษณะบีบบังคับ อันได้แก่ พฤติกรรมตำหนิตนเอง พฤติกรรมยกโทษหรือ
 ให้อภัยนั้น สัมพันธ์โดยตรงกับความเกรงใจ และพฤติกรรมตำหนิตนเอง สัมพันธ์ในทางตรงข้าม
 กับความเกรงใจ กล่าวคือ พฤติกรรมลักษณะก้นเหนียว และพฤติกรรมลักษณะบีบบังคับมีความสัมพันธ์
 กับความเกรงใจ จากผลการวิจัยดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล
 มีความสัมพันธ์กับความเกรงใจ แต่เนื่องจากได้กล่าวมาแล้วว่าความเกรงใจกับการอบรมเลี้ยงดู
 ไม่สัมพันธ์กัน ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูก็ไม่ควรจะสัมพันธ์กับพฤติกรรมตอบสนอง
 ระหว่างบุคคลด้วย ซึ่งหลักการนี้ตรงกับผลการวิจัยในครั้งนี้ ทั้งนี้โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์
 ภายในระหว่างตัวแปร ดังได้อภิปรายผลไว้แล้วในข้อ 1

2.2 ในการเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะก้นเหนียวของ
 เด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าเด็กในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรม
 ตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะก้นเหนียวน้อยกว่าเด็กในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งตรงข้ามกับสมมุติ-
 ฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นไปตามผลการศึกษาของ มัญชรี บุณนาค (มัญชรี บุณนาค 2514 :
 87 - 91) ที่พบว่า บิดามารดาของเด็กในต่างจังหวัด มีความเข้มงวด และกวดขันในเรื่อง
 ระเบียบวินัยน้อยกว่าบิดามารดาของเด็กในจังหวัดพระนคร และจากการศึกษาของ สังวาลย์
 สมสนธิ (สังวาลย์ สมสนธิ 2518 : 77) ที่พบว่าเด็กวัยรุ่นในต่างจังหวัดมีความขัดแย้งกับ
 พ่อแม่เมื่อน้อยกว่าเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เด็กในต่างจังหวัดมีความสบายใจ
 มีความเป็นอิสระ กล่าวที่จะแสดงความคิดเห็น หรือพฤติกรรมใด ๆ ก็ได้โดยไม่ต้องเกรงหรือตกใจปัญหา
 ใด ๆ ได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พบว่า เด็กในจังหวัดนครสวรรค์มีพฤติกรรมในลักษณะก้นเหนียว
 มากกว่าเด็กในกรุงเทพมหานคร

2.3 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับของ
 เด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า เด็กในกรุงเทพมหานครมี

พฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าเด็กในจังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงข้ามกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากข้อ 2.2 ที่ว่า บิดามารดาของเด็กในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและกวดขันในเรื่องระเบียบวินัยมากกว่าบิดามารดาของเด็กในต่างจังหวัด ประกอบกับสิ่งแวดล้อม และสภาพสังคมของกรุงเทพมหานครในปัจจุบันได้รับอารยธรรมจากประเทศทางตะวันตก มากกว่าต่างจังหวัดทั้งในเรื่องการแต่งกาย สถานที่เรียนต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งช่วยให้อารมณ์ของการประพฤติตาม (มัจฉริยะ บุนนาค 2514 : 87 - 91) แต่บิดามารดาอาจเห็นว่าไม่เหมาะสม จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเด็กวัยรุ่นกับพ่อแม่ได้ ดังที่ สว่างลัย สมสนธิ (สว่างลัย สมสนธิ 2518 : 77) พบว่า เด็กวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครมีความขัดแย้งกับพ่อแม่มากกว่าวัยรุ่นในต่างจังหวัด เมื่อเด็กเกิดความขัดแย้งกับพ่อแม่ มีความคิดเห็นไม่ตรงกันกับพ่อแม่ หรือ การกระทำของเด็ก และพ่อแม่มีได้คล้อยตามกัน ก็จะก่อให้เกิดวัยรุ่นเกิดความไม่สบายใจ เกิดความตึงเครียด และความข้องใจได้ และในที่สุดเด็กจะกลายเป็นคนไม่มีความมั่นใจในตนเอง เด็กมีลักษณะลงโทษตัวเอง มีพฤติกรรมรุนแรงในทางนิเสธ จะมีความขัดแย้งในใจตลอดเวลา กลายเป็นคนต่อต้านผู้ใหญ่ เมื่อมีโอกาสจะปฏิบัติตนและมีปฏิริยาต่อต้านออกมาอย่างเด่นชัด ทั้งนี้เนื่องมาจากความเข้มงวดของบิดามารดาตนเอง (เกื้อ สรวานนท์ 2510 : 67) ดังนั้นเมื่อเด็กเผชิญกับสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความข้องใจ เด็กอาจจะแสดงพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะที่ช่วยลดความตึงเครียด และความวิตกกังวล เช่น การทำหัตถ์ตนเอง หรือคำหามุคคลอื่น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พบว่า เด็กในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะบีบบังคับมากกว่าเด็กในจังหวัดนครสวรรค์

2.4 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหาระหว่างเพศ ผลปรากฏว่า เด็กชายมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหามากกว่าเด็กหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พีรพงศ์ สิริวัฒนางกูร (พีรพงศ์ สิริวัฒนางกูร 2520 : 66) ที่พบว่านักเรียนชายมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะแก้ปัญหามากกว่านักเรียนหญิง และจากการศึกษาของ นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (Nuanpen. 1968 : 186) ศึกษาพบว่าวัยรุ่นชายที่ประสบปัญหาหมักจะแก้ปัญหาที่ตนเอง เพื่อลดความวิตกกังวล ส่วนวัยรุ่นหญิงจะใช้วิธีทำหัตถ์ตนเอง เพื่อลดความวิตก

กังวล การที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะทั้งเพศชาย และเพศหญิง เรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมต่างกัน และการอบรมเลี้ยงดูของลูกชายและลูกหญิงต่างกัน นอกจากนี้ ปรากฏการณ์กันเอน (ปรากฏการณ์ กันเอน 2515 : 184) ยังพบอีกว่า กลุ่มนักเรียนชายทั้งหมดมีทัศนคติในทางบวกต่อพฤติกรรมแก้ปัญหาที่บุคคลอื่นมากกว่านักเรียนหญิงทั้งหมด เพราะสังคมไม่ค่อยเข้มงวดกวดขันกับเพศชายในเรื่องการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อบุคคลอื่นเท่าเพศหญิง เด็กชายจะแสดงพฤติกรรมที่เป็นไปทางลบเช่น เรียกร้องความสนใจจากบุคคลอื่น โดยทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อน และต่อต้านสังคมมากกว่าเพศหญิง (Maccoby, 1966 : 73) ประกอบกับเด็กชายเรียนรู้การพึ่งตนเองมาตั้งแต่เยาว์วัย ในขณะที่เพศหญิงยังต้องพึ่งผู้อื่น (McCandless, 1967 : 432 - 436) จึงทำให้เด็กชายกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง และรู้จักแก้ปัญหา จากผลการศึกษาข้างกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่าเด็กชายมีพฤติกรรมในลักษณะแก้ปัญหา มากกว่าเด็กหญิง

2.5 ในการเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนอง ระหว่างบุคคลในลักษณะมีบังคับกับระหว่างเพศ จากผลการศึกษาครั้งนี้ สนับสนุนสมมุติฐานการวิจัยที่ว่า "เด็กหญิงมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะมีบังคับมากกว่าเด็กชาย" ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพีรพงศ์ ลีวัณนางกูร (พีรพงศ์ ลีวัณนางกูร 2520 : 66) ที่พบว่านักเรียนหญิงมีพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลในลักษณะมีบังคับมากกว่าลักษณะแก้ปัญหา การที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ในการอบรมเลี้ยงดูลูก เพศหญิงได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากกว่าเพศชาย (วารินทร์ ม่วงสุวรรณ 2517 : 174) ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูที่เป็นไปในลักษณะที่เข้มงวดใช้อำนาจควบคุม เท่ากับเป็นการยับยั้งการพึ่งตนเอง ยับยั้งความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เด็กไม่กล้าคิด ไม่กล้าแสดงออก และไม่ชอบแก้ปัญหา เก็บกด มีความเครียดสูง พร้อมทั้งจะโทษบุคคลอื่นหรือทำโทษตนเอง (Tolor and Janowiec, 1968 : 206 - 209) ขณะเดียวกันเมื่อถูกอำนาจควบคุมจากภายนอกเช่น ระบบอาวุโส คำนิยามวางอำนาจ หรือความเชื่อถือในตัวของบุคคล เด็กจะหันกลับมาโทษตนเอง หรือโทษบุคคลอื่น การที่เด็กมีพฤติกรรมดังกล่าวเป็นผลเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะใช้อำนาจ และเข้มงวดกวดขัน ดังที่เฮนรี (Henry, 1956 : 35 - 38) พบว่า ถ้าแม่เข้มงวด และใช้อำนาจในการปกครองมาก

เท่าไร ลูกจะกำหนดตนเองมากขึ้น ซึ่งตรงกับที่นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (Nuanpen. 1968 : 185 - 186) ศึกษาพบว่าวัยรุ่นหญิง เมื่อประสบปัญหา จะแก้ปัญหาโดยการกำหนดตนเอง เพื่อลดความวิตกกังวล ทั้งนี้เพราะการอบรมเลี้ยงดูแบบไว้อ่านาจ ยึดค่านิยมอาวุโส และการที่สังคมเป็นผู้กำหนดบทบาทของเพศหญิงให้อยู่ในกรอบอันถึงงาม เพศหญิงจึงไม่มีโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมตามความต้องการของตนได้ จึงต้องเก็บกดไว้ใน (Buss and Brock. 1963 : 345- 350) ค่ายเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้เด็กหญิงมีพฤติกรรมในลักษณะบีบบังคับมากกว่าเด็กชาย

3. เปรียบเทียบการปรับตัวของเด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดู สถานที่อยู่ และเพศแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง ปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เอเยอร์ และ เบอรนรูเออร์ (Ayer and Bernrueter. 1937 : 163) ที่พบว่า เด็กที่พ่อแม่ฝึกให้รู้จักพึ่งตนเอง โดยให้รู้จักใช้ความคิด และตัดสินใจด้วยตนเอง จะสามารถปรับตัว และกล้าเผชิญความจริง ได้ดีกว่าเด็กที่คอยพึ่งผู้ใหญ่ นอกจากนี้ยังสนับสนุนผลการวิจัยของ แลนดิส (Landis. 1954 : 105 - 106) และ สมาน ก่าเน็ค (สมาน ก่าเน็ค 2520 : 35) ที่ว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ปรับตัวได้ดีกว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด และแบบปล่อยปละละเลย เพราะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย พ่อแม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของลูก ทำให้ลูกเกิดความอบอุ่น กล้าแสดงความคิดเห็น ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น มีความมั่นคงทางอารมณ์ และมีความเข้าใจในตนเอง จึงปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่เข้มงวดหรือปล่อยปละละเลย การที่พบผลดังกล่าวก็เพราะเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง ได้รับบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย มีความเป็นตัวของตัวเอง มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น รู้จักช่วยเหลือตนเอง แก้ไขปัญหาด้วยตนเองโดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้คอยช่วยเหลือ และให้คำแนะนำอย่างมีเหตุผล เมื่อเด็กประเภทนี้ออกไปเผชิญกับสังคมภายนอก ย่อมปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดีกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเอง เพราะเด็กประเภทหลังพ่อแม่คอยบงการและ

ทัศนคติในทางทุกอย่าง เด็กประเภทนี้จะกลายเป็นผู้ตาม และเมื่อเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่ยุ่ยากมักจะหนีมากกว่าต่อสู้ (จำเนียร คันธเสวี 2511 : 168) จึงไม่สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นได้

เมื่อพิจารณาการปรับตัวโดยถือเอาสถานที่อยู่เป็นเกณฑ์ พบว่าเด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดกันทรศวรรค์มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการค้นคว้าของ เบอร์ไคโนล และคนอื่น ๆ (Burchinal and others. 1962 : 406 - 415) ที่ทำการศึกษากับเด็กในเมือง แคมมิลตัน ไอโอวา มาร์แชล และเด็กจากเมืองอื่น ๆ อีกสี่เมือง ผลปรากฏว่าเด็กชาวนา เด็กชนบท ที่ไม่ใช่ชาวนา และเด็กที่อยู่ในเมืองมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามผลการศึกษาคั้งนี้ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ ปราชญ์อุบลัน กัทเนตร (ปราชญ์อุบลัน กัทเนตร 2515 : 212) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร มีการปรับตัวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างในต่างจังหวัด เหตุที่การศึกษาในครั้งนี้ไม่พบความแตกต่างในเรื่องการปรับตัวของเด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดกันทรศวรรค์ อาจเป็นเพราะลักษณะสังคมไทยในยุครปัจจุบัน กำลังอยู่ในระยะแห่งความเปลี่ยนแปลง มีลักษณะ "สับสน" ขาดความอยู่ตัว คือ มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง (นวลศิริ เป่าโรหิตย์ 2515 : 197 อ้างอิงมาจาก ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช 2513 : 5) สังคมไทยยุคปัจจุบันประสบกับความเปลี่ยนแปลงหลายประการ อาทิเช่น การไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตก อิทธิพลของสื่อมวลชน การขยายตัวของการศึกษา และอื่น ๆ ซึ่งทำให้เกิดความสับสนขึ้นในจิตใจของบุคคลในสังคม โดยเฉพาะกับเด็กวัยรุ่นซึ่งกำลังอยู่ในระยะของการสร้างความเชื่อมั่น และปรัชญาชีวิต เมื่อลักษณะสังคมเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว จึงเป็นเหตุให้เกิดความรู้สึกที่หวุ่นวิตกในความไม่แน่นอน ผลก็คือ ความรู้สึกที่หวุ่น วิตกเหล่านี้จึงทำให้เด็กในกรุงเทพมหานคร และเด็กในจังหวัดกันทรศวรรค์ มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

ในการเปรียบเทียบการปรับตัวระหว่างเพศ พบว่า เด็กชายและเด็กหญิงมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปราชญ์อุบลัน กัทเนตร (ปราชญ์อุบลัน กัทเนตร 2515 : 212) และ อภิลิทธิ วงษา (อภิลิทธิ วงษา 2517 : 57) ที่พบว่า การปรับตัวของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงไม่

แตกต่างกัน ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ สมคิด บุญเรือง (สมคิด บุญเรือง 2516 : 41) ที่พบว่า เด็กชายและเด็กหญิงมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกัน เหตุที่ไปพบความแตกต่างในการปรับตัว อาจเป็นเพราะทั้งเด็กชายและเด็กหญิงกำลังอยู่ในระยะย่างเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งต้องเผชิญกับอัตตาใหม่ (new self) คือความเปลี่ยนแปลงทั้งทางกาย ร่างกาย ความสามารถทางสมอง และแรงขับทางเพศ ขณะเดียวกันทั้งวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง ยังคงเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคม ซึ่งวัยรุ่นเป็นบทบาทอยู่ค่าย (บวลศิริ เปาโรหิตย์ 2515 : 188) นอกจากนี้สังคมยังกำหนดกฎเกณฑ์มากขึ้น โดยไม่มีการละเว้น และยังมีมุ่งหวังให้วัยรุ่นเอาใจใส่ในเรื่องการศึกษาเล่าเรียน การเลือกอาชีพ และการปฏิบัติตนตามความคาดหวังของผู้ใหญ่ และในปัจจุบันนี้สังคมยอมรับในเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศชายและหญิง เพศหญิงสามารถที่จะทำในสิ่งต่าง ๆ ได้เท่าเทียมกับชาย ซึ่งแตกต่างจากความคิดเดิมที่ว่า เพศหญิงจะต้องเป็นผู้ตาม ดังนั้นทั้งการเปลี่ยนแปลงทางกาย ร่างกาย ความมุ่งหวังของสังคมที่คือวัยรุ่น และความเสมอภาคระหว่างเพศ อาจเป็นสาเหตุให้วัยรุ่นชาย และวัยรุ่นหญิงมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบมีกึ่งให้พึ่งตนเอง และแบบยับยั้งการพึ่งตนเองกับตัวแปรอื่น เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความคิดสร้างสรรค์ การยอมรับตนเอง ทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพแบบต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าว
2. ควรจะนำตัวแปรด้านอื่น ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ และการศึกษาของบิดามารดา ฯลฯ มาประกอบการเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลและการปรับตัว เพื่อจะไขว้เข้าไปถึงพฤติกรรม และการปรับตัวได้ดียิ่งขึ้น
3. ควรจะใช้กลุ่มตัวอย่างจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 4 และ ปีที่ 5 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนมัธยมสาธิต เพื่อทราบแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัวซึ่งอาจนำมาจัดกิจกรรมแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อเด็กวัยรุ่น

4. การศึกษาครั้งต่อไปควรมุ่งศึกษาวิจัยโดยวิธีทดลอง เพื่อจะได้เข้าใจถึงอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูต่อบุคลิกภาพของเด็ก ตลอดจนเข้าใจถึงพฤติกรรม และการปรับตัวของเด็กได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง

พ่อแม่และผู้ปกครอง ควรฝึกให้ลูกรู้จักฟังตนเองตั้งแต่เยาว์วัย ในประเทศไทย แก่เด็กใหม่มากขึ้น เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ฝึกให้รู้จักคิด รู้จักโต้แย้งด้วยเหตุผล และแก้ไขปัญหาคด้วยตนเองโดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้คอยแนะนำและช่วยเหลือเมื่อจำเป็น ขณะเดียวกันควรคำนึงว่า การห้ามปราม การยับยั้ง หรือจำกัดขอบเขต ความเป็นอิสระ เป็นสิ่งที่กระทบกระเทือนต่อพฤติกรรม และการปรับตัวของเด็ก เพราะจากการศึกษาคครั้งนี้พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง ช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดีกว่า แบบยับยั้งการฟังตนเอง ดังนั้น เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมและการปรับตัวที่เหมาะสม พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรเริ่มฝึกการฟังตนเองตั้งแต่วัยเด็ก

ข้อเสนอแนะสำหรับครู และครูแนะแนว

1. ในการสอนครูควรฝึกให้เด็กเรียนโดยวิธีแก้ปัญหา เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ฝึกให้รู้จักคิดด้วยเหตุผล รับผิดชอบตนเอง ช่วยเหลือตนเอง และรู้จักนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

2. แผนกแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรจะเปิดบริการให้คำปรึกษา (Counseling service) ทั้งการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจตนเองได้ถูกต้องยิ่งขึ้น ช่วยลดความคับข้องใจ และช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น

3. ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ครูแนะแนวควรทราบพื้นฐานทางค่านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น สืบศึกษาจากอัตชีวประวัติ การไปเยี่ยมบ้าน ระเบียบสนทนา ฯลฯ เพื่อจะได้เข้าใจเด็กแต่ละคน และทราบถึงพฤติกรรมในอันที่จะแก้ไขให้เด็กแสดงพฤติกรรมและการปรับตัวในค่านต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

4. โรงเรียน สถาบันทางการศึกษา และหน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษาควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่ถูกต้องแก่บิดามารดา หรือผู้ปกครอง

ปรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จำเนียร กัณฐเสวี "แก้มีปัญหา" ใน บทความประกอบหมวดวิชาการศึกษาจิตวิทยาพัฒนาการ
หน้า 164 - 168 หน่วยงานนิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2511
- เกโซ สนวนานต์ จิตวิทยาทั่วไป โอเคียนสโตร์ 2510, 258 หน้า
- ถัน แพเพชร การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็ก กับความคิดสร้างสรรค์
และความเกรงใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 3 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517, 84 หน้า อักสำเนา
- นวลศิริ เปาโรหิตย์ จิตวิทยาพัฒนาการ โรงพิมพ์คุรุสภา 2515, 288 หน้า
- นิภา นิธิยาน การปรับตัวและบุคลิกภาพ จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต สารศึกษากาารพิมพ์
2520, 276 หน้า
- ประธม เด็กสวาสดี ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การฟังผู้อื่น พฤติกรรมด้าน
ความเป็นผู้นำ และความรู้สึกรับผิดชอบ ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2517, 117 หน้า อักสำเนา
- ประมาธุ ถิกคินสัน จิตวิทยา จิตวิทยาพัฒนาการ สำนักพิมพ์ดาวหน้า 2519, 360 หน้า
- ✓ ปราศัญญาลปิ่น กัณเฑเณตร ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ความเกรงใจ
และการปรับตัว ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515,
235 หน้า อักสำเนา
- พีรพงศ์ ลีรวังนางกูร การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ใ้รับการ
อบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเอง กับแบบยังการฟังตนเอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน
โรงเรียนรัฐบาล จังหวัดชลบุรี ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2520,
111 หน้า อักสำเนา

ไพฑูรย์ เครือแก้ว ลักษณะสังคมไทยและหลักการพัฒนาชุมชน การพิมพ์เกอกุล 2506,
98 หน้า

มัธวี บุณนาค การเปรียบเทียบสังคมประเพณีของบิคมารคา และบุคลิกภาพของเด็กในจังหวัด
พระนคร และต่างจังหวัด วิทยานิพนธ์ ค.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2514, 113 หน้า อักสำเนา

มาลา วิรุณานนท์ ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบการรับรู้ และการเลี้ยงดูลูก
ในด้านการฝึกให้ฟังตนเอง กับในด้านการยับยั้งการฟังตนเอง เปรียบเทียบเด็กในนครหลวง
กับเด็กในต่างจังหวัด ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2515, 163 หน้า อักสำเนา

วันเพ็ญ อายุการ การศึกษาลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดง ออกถึงบุคลิกภาพ
เก็บตัว (Introvert Personality) หรือแสดงตัว (Extravert Personality)
กับการยอมรับตนเอง (Self Acceptance) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน
วัยรุ่นในโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2512, 163 หน้า อักสำเนา

วารินทร์ ม่วงสุวรรณ ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก และแบบควบคุม
ความเชื่อเพื่อและวินัยทางสังคม วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2517, 189 หน้า อักสำเนา

วิราพร เทพวีระพงศ์ ความเกรงใจกับพฤติกรรมการแก้ปัญหาในกลุ่ม (Krengchai and
the Group Problem - Solving Behavior) วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2514, 253 หน้า อักสำเนา

วีรยุทธ วิเชียรโชติ "สังคมไมตรีสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ" วารสารจิตวิทยา

1 : 33 - 44 ตุลาคม 2513

สมคิด บุญเรือง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 ในจังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา
2515 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516, 64 หน้า
อัครสำเนา

สมาน กำเนิด การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีผลต่อการปรับตัวของเด็ก ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2520, 64 หน้า อัครสำเนา

สังวาลย์ สมสนธิ ความสัมพันธ์ระหว่างความซัดแย้งกับพ่อแม่ และการปรับตัวของวัยรุ่น
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2518, 87 หน้า อัครสำเนา

อภิสิทธิ์ วงษา ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกกับนิคชอบ การปรับตัว และลักษณะความเป็น
ผู้นำของนักเรียนชั้น ป.7 และ ม.ศ.3 ในเขตเทศบาลเมืองตาก ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517, 69 หน้า อัครสำเนา

อำพา ชยสภมภ์ "เด็กกับการพัฒนาบุคลิกภาพ" วารสารแนะแนว 27 : 41 - 50 มิถุนายน-
กรกฎาคม 2516

Adorno, T.W. and others. The Authoritarian Personality. New York,
Harper and Row, 1950. 988 p.

Anatasi, Anne. Psychological Testing. New York, Macmillan, 1961. 657p.

Ayer, M.E. and R. Bernrueter. "A Study of the Relationship between
Discipline and Personality Traits in Young Children," Journal of
Genetic Psychology. 50 : 163 - 170, April, 1937.

Bandura, A. and R.H. Walters. Social Learning and Personality
Development. New York, Rinehart and Winston, Inc., 1963. 329 p.

Burchinal, L.G. and others. "Adjustment Characteristics of Rural and
Urban Children" in Society and Self. p. 406 - 415. New York,
The Free Press, 1962.

Buss, A.H. and T.C. Brock. "Repression and Guilt in Relation to
Aggression," Journal of Abnormal and Social Psychology. 66 : 345-
350, November, 1963.

Y Crow, Lester D. and Alice Crow. Child Development and Adjustment. 2nd. ed., New York, Macmillan, 1962. 514 p.

Edward, Allen L. Experimental Design in Psychological Research. New York, Rinehart and Winston, Inc., 1968. 455 p.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. New York, McGraw-Hill, 1966. 466 p.

Freund, John E. Modern Elementary Statistics. 3 rd. ed., New Jersey, Prentice - Hall, Englewood Cliffs, 1967. 432 p.

Garrett, Henry Edward. Statistics in Psychology and Education. 6th. ed., New York, McKay, 1966. 491 p.

X Gorlow, Leon. Readings in the Psychology of Adjustment. 2nd. ed., New York, McGraw-Hill, 1968. 586 p.

Y Henry, A.F. "Family Role Structure and Self Blame," Soc. Forces. 35: 35 - 38, August, 1956.

X X Hurlock, Elizabeth B. Adolescent Development. New York, McGraw-Hill, 1949. 566 p.

Y _____ . Child Development. 4th. ed., New York, McGraw-Hill, 1950. 766 p.

Kagan, Jerome and Howard A. Moss. "The Stability of Passive and Dependent Behavior from Childhood through Adulthood" in Research Readings in Child Psychology. p. 96 - 108, ed. by David S. Palermo. New York, Rinehart and Winston, Inc., 1963.

X ✓ Landis, Paul H. "The Families that Produce Adjusted Adolescents," Clearing House. 29 : 537 - 540, May, 1955.

_____ . "The Ordering and Forbidding Technique and Teen - Age," School and Society. 80 : 105 - 106, October, 1954.

Lezarus, Richard S. Patterns of Adjustment and Human Effectiveness. New York, McGraw-Hill, 1969. 680 p.

McCandless, Boyd R. Children and Adolescents. New York, Rinehart and Winston, Inc., 1963. 521 p.

✓ _____ . Children Behavior and Development. 2nd. ed., Hinsdale, Illinois, The Dryden Press, 1967. 671p.

Maccoby, Eleanor E. The Development of Sex Differences. Stanford, Stanford University Press, 1966. 351 p.

- ✓ McNemar, Quinn. Psychological Statistics. 4th. ed., New York, John Wiley and Sons, 1969. 529 p.
- ✓ Magnusson, David. Adjustment : A Longitudinal Study. Stockholm, Almqvist and Wiksell, 1975. 266 p.
- ✓ _____ . Test Theory. London, Addison - Wesley Publishing Company, 1966. 270 p.
- Nuanpen Kosolsreth Wichiarajote. A Cross - Cultural Study of Societal Values and Personality of Thai and American Adolescents, Doctor's Thesis. University of Illinois, 1968. 253 p. typed.
- ✓ Patterson, Donald R. and others. "Parent Attitudes and Child Adjustment" in Readings in the Psychology of Parent - Child Relations. p. 170-179. New York, John Wiley and Sons, 1967.
- Quay, Herbert C. "Behavior Problems in Early Adolescence," Child Development. 36 : 215 - 219, March, 1965.
- ✓ Rogers, C.R. "The Organization of Personality," American Psychologists. 2 : 358 - 368, December, 1947.
- Sarason, Irwin G. Personality : An Objective Approach. 2nd. ed., New York, John Wiley and Sons, 1972. 610 p.
- ✓ Sears, Robert R., Eleanor E. Maccoby and Harry Levin. Patterns of Child Rearing. New York, Row, Peterson and Co., 1957. 540 p.
- ✓ Shaw, Marvin Evert. Theories of Social Psychology. New York, McGraw-Hill, 1970. 414 p.
- ✓ Smart, Mollie S. Children Development and Relationships. New York, Macmillan, 1967. 582 p.
- Tolor, A. and J.E. Janowiec. "Body Boundary Parental Attitude and Internal - External Expectancy," Journal of Consulting and Clinical Psychology. 32 : 206 - 209, November, 1968.
- ✓ Watson, Goodwin. "Some Personality Differences in Children Related to Strict or Permissive Parental Discipline" -in Readings in the Psychology of Parent - Child Relations. p. 141-154. New York, John Wiley and Sons, 1967.

ព្រះបាទ

ภาคผนวก ก.

แบบทดสอบการปรับแก้

แบบทดสอบการปรับตัว

คำชี้แจงในการตอบแบบทดสอบ

1. แบบทดสอบชุดนี้เป็นแบบทดสอบที่ถามเกี่ยวกับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 40 ข้อ

2. วิธีตอบแบบทดสอบ

ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบท้ายข้อความที่เห็นว่าตรงกับความรู้สึก หรือการกระทำที่แท้จริงของนักเรียนมากที่สุดเพียง 1 คำตอบ

ตัวอย่าง

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(๐) ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจในการผูกมิตรหรือพูดคุยเมื่ออยู่ในกลุ่มคนมาก ๆ		✓			
(๐๐) ข้าพเจ้าสามารถเข้ากับเพศตรงข้ามได้ดี				✓	

3. ขอให้นักเรียนตอบคำถามทุกข้ออย่าเว้นข้อหนึ่งข้อใดเป็นอันขาด เพราะจะทำให้แบบทดสอบที่นักเรียนทำเสียทั้งคู่ และเนื่องจากนักเรียนไม่ต้องเขียนชื่อของนักเรียนลงในแบบทดสอบชุดนี้ จึงทำให้ไม่มีใครทราบว่านักเรียนตอบคำถามอย่างไร ดังนั้นจึงขอความร่วมมือให้นักเรียนตอบคำถามให้ตรงกับความเป็นจริง และความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

นักเรียนมีความรู้สึกต่อสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ขอความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน ข้าพเจ้าจะทำอย่างเต็มความสามารถ					
2. ข้าพเจ้ามักปรึกษาและขอคำแนะนำจากพ่อแม่เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ					
3. ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิดและใจคอห่อเหี่ยวโดยไม่ทราบสาเหตุ					
4. ข้าพเจ้าชอบการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน ๆ					
5. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าชีวิตมีความหมายและมีคุณค่า					
6. ข้าพเจ้าพอใจในรูปร่างและบุคลิกภาพส่วนตัว					
7. ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกฎของบ้าน โรงเรียน และทางราชการอย่างเคร่งครัด					
8. เพื่อนเป็นสาเหตุให้ผลการเรียนของข้าพเจ้าตกลง					
9. ข้าพเจ้ารู้สึกมีปมคอกอยู่ในเรื่องฐานะและความเป็นอยู่ทางบ้าน					
10. ข้าพเจ้ามีโอกาสดัดสันใจในการเลือกอาชีพด้วยตนเอง					
11. ข้าพเจ้าเบื่อและไม่อยากไปโรงเรียน					
12. เวลากระหว่างานต่าง ๆ ข้าพเจ้าคิดว่าทองทำให้สำเร็จ					
13. ข้าพเจ้าชอบทำงานและแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน ๆ					
14. ข้าพเจ้าสามารถทำตัวเข้ากับเพื่อนได้ทุกคน					
15. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจ เมื่อมีคนวิพากษ์วิจารณ์ หรือติเตียนข้าพเจ้า					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16. ข้าพเจ้านักเลิกล้มการทำงานเพราะคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถเพียงพอ					
17. ข้าพเจ้านักเลิกล้มในสิ่งที่ต้องการทำเมื่อพบกับความยุ่งยาก					
18. ข้าพเจ้ารู้สึกมีความสุขและมีความภาคภูมิใจในชีวิตของข้าพเจ้า					
19. ข้าพเจ้ารู้สึกกลัวใจที่ไม่สามารถทำให้ใคร ๆ รัก					
20. ข้าพเจ้าพอใจในสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง					
21. ข้าพเจ้ารู้สึกน้อยใจที่เกษมในชีวิตไม่สุขสบายเท่าเพื่อน ๆ					
22. ข้าพเจ้าคิดว่ากฎระเบียบที่ตามกฎของบังคับจำเป็นสำหรับเด็กในวัยข้าพเจ้า					
23. การข้ามถนนตรงทางม้าลายจะให้ความปลอดภัยแก่ข้าพเจ้า					
24. ข้าพเจ้ายินดีที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกลุ่ม					
25. เพื่อนทุกคนมีความรักในตัวข้าพเจ้า					
26. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อน ๆ คบข้าพเจ้าด้วยความจริงใจ					
27. ข้าพเจ้าพยายามแก้ไขงานที่บกพร่องอย่างเต็มความสามารถ					
28. ข้าพเจ้าเต็มใจและพอใจที่ใครรวมกิจกรรมในชุมชน					
29. ข้าพเจ้ารักษาสัมบัติอันเป็นสาธารณชนเท่า ๆ กับสมบัติของใช้ส่วนตัว					
30. ข้าพเจ้ารู้สึกอบอุ่นและสนุกสนานเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน					
31. เมื่อมีการโต้แย้งในที่ประชุม ข้าพเจ้าสามารถอภิปรายเหตุผลได้เป็นอย่างดี					

ขอความ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
32. ถึงแมจะมีคนคัดค้านความกึกกั้นของข้าพเจ้า ข้าพเจ้า จะไม่รู้สึกโกรธเขาเลย					
33. ข้าพเจ้ารู้สึกวาทนเองขาดเพื่อน					
34. ข้าพเจ้ารู้สึกหาความจริงใจจากคนในสังคมไม่ได้เลย					
35. ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจในการบังคับใจตนเอง					
36. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจเมื่อเพื่อนมีบางสิ่งบางอย่าง เห็นแก่ข้าพเจ้า					
37. บิดามารดาเป็นอุปสรรคของข้าพเจ้าในเรื่องการคบเพื่อน ต่างเพศ					
38. ข้าพเจ้ารังเกียจการทุจริตและไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ราชการ					
39. ข้าพเจ้าอายเพื่อนที่จะทวงขอความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น					
40. ข้าพเจ้าสามารถพูดคุยกับเพื่อนบ้านได้อย่างสนิทสนม					

ภาคผนวก ข.

คำอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบทดสอบการปรับแก้

ตาราง แสดงค่าอำนาจจำแนกรายขอของแบบทดสอบวัดการปรับตัว

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	4.5000	21	6.0000
2	4.8928	22	5.1500
3	4.0000	23	3.7000
4	5.5500	24	4.7142
5	4.8181	25	7.2000
6	5.1818	26	7.9285
7	5.8823	27	4.3529
8	5.9000	28	5.7000
9	5.1818	29	5.0588
10	3.0909	30	4.0000
11	6.7058	31	4.3000
12	5.7000	32	4.6818
13	6.4117	33	4.8750
14	4.8500	34	4.1666
15	3.5833	35	4.0454
16	5.8823	36	4.8823
17	5.0909	37	3.0833
18	6.6363	38	5.7142
19	3.9230	39	3.8333
20	5.7000	40	3.9166